

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI

PRÁVNICKÁ FAKULTA

TRESTNÝ ČIN POHRDANIA SÚDOM

Diplomová práca

33699dbc-a30c-4136-86ed-97ec02a84324

Študijný program : Právo

Študijný odbor : 6835 Právo

Pracovisko : Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín

Vedúci diplomovej práce : doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.

V Banskej Bystrici, 2016

Bc. Simona Barnáková

ABSTRAKT

BARNÁKOVÁ, Simona: Trestný čin pohrdania súdom (Diplomová práca). Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Právnická fakulta. Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forezných disciplín. Vedúci diplomovej práce: doc.JUDr. Jaroslav Klátik, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister (v skratke „Mgr.“). Banská Bystrica, 2016. Rozsah práce: 63 strán.

Cieľom diplomovej práce je ozrejmiť a priblížiť trestný čin pohrdania súdom. Zaoberá sa začlenením trestného činu pohrdania súdom v rámci Trestného zákona a jeho samotnou skutkovou podstatou. Práca hlbšie analyzuje používanie daného trestného činu a jeho aplikáciu v praxi, a tiež aj porovnanie s českým právnym poriadkom.

Kľúčové slová: Trestný čin . Pohrdanie súdom. Súdne pojednávanie. Sankcia.

ABSTRACT

BARNÁKOVÁ, Simona : Contempt of court (Diploma thesis). University of Matej Bel in Banska Bystrica. Faculty of law. Department of Criminal law, Criminology, Criminalistics and Forensic Sciences. Supervisor of the thesis: doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD. Level of Professional qualification : Master (in short „ Mgr. “). Banska Bystrica, 2016. Scope of the thesis: 63 pages.

The aim of this thesis is to define and explore in more detail Contempt of court. Thesis deals with position of this criminal offence inside of the Criminal code and with the body of a criminal offence. Thesis analyzes application of this criminal offence in praxis and it also compares Slovak legal regulation with Czech criminal code.

Keyword: Criminal offence. Contempt of court. Court hearing. Sanction.

PREDHOVOR

Diplomová práca rozoberá problematiku trestného činu pohrdania súdom. Práca venuje pozornosť trestnému činu, jeho obligatórnym zákonným znakom a jeho úlohe pri ochrane záujmov spoločnosti.

Diplomová práca je zameraná hlavne na analýzu samotných znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu a na druhej strane poukazuje na aplikáciu a využiteľnosť tohto trestného činu v spoločnosti.

Účelom práce je oboznámenie čitateľa s touto problematikou a poukázať na súčasnú situáciu v oblasti poriadku vo veciach verejných, nie len na Slovensku ale aj v Českej republike.

Prínos práce spočíva v poučení občanov o tom, ako a kedy môže dôjsť k spáchaniu trestného činu pohrdania súdom, čo má mať vplyv na ich protiprávne konanie, a zároveň mu predísť.

Autorka

OBSAH

ÚVOD

1 VÝVOJ TRESTNÉHO PRÁVA A VZNIK TRESTNÉHO ČINU POHRDANIA

SÚDOM.....9

1.1 PRED PRIJATÍM ZÁKONA č. 140/1961 Zb. TRESTNÝ ZÁKON9

1.2 OD PRIJATIA ZÁKONA č. 140/1961 Zb. TRESTNÝ ZÁKON12

1.2.1 Sformovanie skutkovej podstaty trestného činu pohrdania súdom13

2 TRESTNÝ ČIN POHRDANIA SÚDOM PODĽA ZÁKONA č. 300/2005 Z.z.....16

2.1 ZARADENIE TRESTNÉHO ČINU POHRDANIA SÚDOM16

2.2 VYMEDZENIE POJMOV USTANOVENIA § 34318

2.3 SKUTKOVÁ PODSTATA22

2.3.1 Subjekt a subjektívna stránka24

2.3.2 Objekt a objektívna stránka27

2.3.3 Sankcia35

3 TRESTNÝ ČIN POHRDANIA SÚDOM V PRÁVNEJ PRÁXI37

3.1 ŠTATISTICKÉ ÚDAJE OD 1.1. 200637

3.2 ANALÝZA ROZHODNUTÍ SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY40

4 KOMPARÁCIA TRESTNÉHO ČINU POHRDANIA SÚDOM S ČESKOU

REPUBLIKOU54

ZÁVER

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ČR	Česká republika
ČSFR	Československá federatívna republika
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
KP	Krajská prokuratúra
NRSR	Národná rada Slovenskej republiky
OSP	Zákon č.99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov
SR	Slovenská republika
TČPS	Trestný čin pohrdania súdom
TP	Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník v znení neskorších predpisov
TZ	Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

ÚVOD

Témou mojej diplomovej práce je trestný čin pohrdania súdom, ktorý je upravený v §343 súčasne účinného Trestného zákona č. 300/2005 Z.z.v znení neskorších predpisov.

Pre túto tému som sa rozhodla hlavne kvôli tomu, aby som si rozšírila svoje vedomosti z oblasti trestného práva a mohla svoje poznatky odovzdať laickej verejnosti.

Po výbere témy a hlbšej analýze som dospela k záveru, že výskyt tejto problematiky nie je častý, a to nie len v súčasnosti, ale bolo tomu tak aj počas účinnosti prvého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. Je málo páchatel'ov, ktorí sa tohto trestného činu dopúšťajú, a to z toho dôvodu, že sa nevhodné správanie voči autorite súdu vo väčšine prípadov rieši poriadkovou pokutou. Odhliadnuc od všetkého ma to neodradilo od výberu tejto témy, ale práve naopak, keďže môžem vyzdvihnúť a poukázať na závažnosť a zmysel aj takého nie často sa vyskytujúceho trestného činu.

V prvom rade som pracovala s knižnou literatúrou, a to učebnicami trestného práva, Trestným zákonom s komentárom od viacerých autorov. Tieto zdroje mi pomáhali pri rozoberaní hmotnej stránky trestného činu pohrdania súdom. Pri spracovaní takto ojedinelej problematiky som využívala rozhodnutia súdov, stanoviská a nálezy Ústavného súdu a samozrejme trestné kódexy a iné zákony.

V rámci dostupnej literatúry, ktorú som využila som nenatrafila na žiadne vyjadrenia odborníkov k tejto problematike, a tak bolo ťažké si stanoviť cieľ, ktorý som chcela vypracovaním témy dosiahnuť. V konečnom dôsledku som dospela k záveru, že prioritným cieľom mojej práce bude jej samotné spracovanie a rozobratie, ale tiež jej dať aj určitú celistvú podobu, v ktorej môže slúžiť ako zdroj informácií pre ostatných.

V mojej práci som v prvom rade používala vyhľadávaciu metódu, aby som sa dostala k čo najviac dostupným zdrojom. Ďalej metódu analytickú, použitú pri štatistických údajoch o výskyte daného trestného činu a metódu komparatívnu, výsledkom ktorej bolo spracovanie štvrtej kapitoly mojej diplomovej práce.

Tému som rozčlenila do štyroch hlavných kapitol. Dalo by sa povedať, že prvé dve sa venujú hmotnoprávnej stránke veci a posledné dve predstavujú prelínanie sa teórie s praxou t.z. prepájanie hmotných predpisov s procesnými. Štruktúra práce je jednoduchá,

čo je pozitívne aj pre laika bez právnického vzdelania. Súčasťou každej rozobratej problematiky by mal byť historický vývoj, či vznik, ktorý som zaradila do prvej kapitoly. Druhá kapitola pojednáva o samotnej skutkovej podstate trestného činu, čo je najdôležitejšie pre vyvodenie trestnej zodpovednosti za konkrétne konanie. Tretia kapitola venuje svoju pozornosť analýze súdnych rozhodnutí, výskytu daného trestného činu na Slovensku a hlavne predostretiu reálnych situácií, v ktorých došlo k jeho spáchaniu. Poslednou kapitolou som poukázala na rozdiely právnej úpravy trestného činu pohrdania súdom v Slovenskej republike s Českou republikou.

1 VÝVOJ TRESTNÉHO PRÁVA A VZNIK TRESTNÉHO ČINU POHŔDANIA SÚDOM

1.1 PRED PRIJATÍM ZÁKONA č. 140/1961 Zb.

Korene vzniku práva siahajú do čias predštátnej rodovej spoločnosti (prvotnopospolnej), kde sa uplatňovali pravidlá správania. Prvou formou práva bolo obyčajové resp. zvykové právo, ktoré určovalo čo sa smie a čo nesmie za akýchkoľvek okolností napr. desatoro v Starom zákone. Na rozdiel od kauzistického práva neobsahovalo konkrétne normy, ktoré prikazujú čo sa má stať, keď nastane určitý prípad.

V súčasnosti sa za najstarší písaný zákonník považuje zbierka predpisov urského kráľa Urnama z 21. storočia pred Kr.. Obsahom zbierky boli majetkové a trestné normy. Druhým významným medzníkom vo vývoji trestného práva je Chammurapiho zákonník (1792-1750) pred Kr., ktorý bol považovaný za prvý zákonník sveta, pokiaľ ho nepredčila Urnamova zbierka. Tento zákonník bol vysekaný klinovým písmom na čadičovom stĺpe, ktorý bol umiestnený na verejnom priestranstve, čím vznikla zásada neznalosť zákona neospravedlňuje. Tento zákonník nebol systematizovaný do právnych odvetví, no z jeho obsahu vyplýva rozsiahla trestnoprávna úprava. Uplatňovala sa nerovnosť ľudí pred zákonom a zásada oko za oko, zub za zub. V starovekom Egypte sa uplatňovali ako trestné predpisy náboženské príkazy. Vyčlenené boli skupiny zločínov, za ktoré sa ukladali postihy, a to aj formou telesného označenia. Za zločin sa v tej dobe považoval aj delikt proti osobe a autorite faraóna, i korupčné trestné činy. Prameňom práva v antickom Grécku boli Drakónové zákony (r. 621 pred Kr.), typické svojou prísnosťou a krutosťou. V období rímskej ríše bolo kodifikované obyčajové právo, a to Zákony dvanástich tabúl. Obsahovali aj ustanovenia trestného práva. Ďalším prameňom trestného práva bol Zákon sudnyj ljudem z čias Veľkomoravskej ríše (9str. pred Kr.).¹

Kodifikačná činnosť počas stredoveku bola v úzadí kvôli neprekonateľným problémom. Objavovali sa súhrnné spísania práva – právne knihy, predstavovali neoficiálne zápisy práva. Avšak svojím používaním získali postavenie a stali sa oficiálne používané vtedajšími súdmi a úradmi. Cesare Beccaria v r. 1764 vo svojom súkromnom diele „ O zločinoch a trestoch „ sformuloval princíp „Nullum crimen sine lege, nula poena

¹ IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s. 14

sine lege“. Myšlienky Ceasara Beccaria mali významný vplyv na tvorbu nových trestných zákonov.

Územie Slovenska bolo od roku 1018 súčasťou Uhorského kráľovstva. V roku 1526 po porážke uhorského vojska v bitke pri Moháči a na základe predošlých dohôd sa na trón dostali Habsburgovci, a tým pádom Slovensko ako súčasť Uhorského kráľovstva bolo začlenené do Habsburskej monarchie až do roku 1918. Po Rakúsko – Maďarskom vyrovaní v roku 1867 si pomery v krajine vyžiadali vypracovanie zákona v trestnej oblasti. V roku 1873 Ministerská komisia pod vedením prof. K. Csemegiho predložila návrh zákona, ktorý bol prepracovaný niekoľko krát a po piatich rokoch sa stal zákonom č. 5/1878 Uhorský trestný zákonník. *„V porovnaní s rakúskym trestným zákonom bol uhorský trestný zákonník „o zločinoch a prečinoch „ modernejší, v mnohých ohľadoch bol liberálnejší a humánnejší. Jeho dikcia bola stručná, jasná a jednoduchá. Základnou koncepciou uhorského trestného zákona bola tripartícia trestných činov, t.j. ich rozlišovanie na zločiny, prečiny a priestupky.“*²

Nedostatky nového trestného zákona boli odstraňované doplnkami a novelami. Z týchto noviel, významnou bola novela č. 36/1908, ktorá upravila podmienky podmieneného prepustenia, odloženia výkonu trestu a regulovali sa opatrenia proti mladistvým. Bol prijatý osobitný trestný zákon o priestupkoch s osobitnou a všeobecnou časťou č. 40/1879. Účinnosť nového trestného zákona a tiež priestupkového zákona nastala od 1. Septembra 1880. Kodifikáciu si vyžiadala aj procesná oblasť trestného práva, a to kvôli tomu, že došlo k zriadeniu štátnych súdov a štátnych zastupiteľstiev. Trestný poriadok bol prijatý pod č. 33/1896 a vyznačoval sa vyspelosťou podľa vzoru západných štátov. Predošlé dočasné pravidlá upravujúce proces vypracované prof. K Csemegim boli používané, ale kodifikované neboli.³

Základné zásady procesu boli odôvodnené v roku 1898 novou komisiou a stali sa základom pre vypracovanie konečnej osnovy, ktorá bola prijatá už vo forme vyššie spomínaného zákonom č. 33/1896.

Prijatím zákona č. II/1918 Zb.z. o zriadení samostatného československého štátu nazývaný tiež recepčnou normou došlo k vzniku 1. ČSR, a zároveň sa rozpadlo Rakúsko - Uhorsko.

² MOSNÝ, P., HUBENÁK, L. : *Dejiny štátu a práva na Slovensku*. Košice : Aprilla, , 2008, s. 131

³ SIVÁK, F., KLIMO, J. : *Dejiny štátu a práva na území ČSSR*. Bratislava : Právnická fakulta UK, 1978, s. 50

Účelom recepčnej normy bolo zabrániť bezprávnemu stavu po rozpade Rakúsko - Uhorska. Recepčnou normou došlo v oblasti trestného práva na území Slovenska k prevzatiu Uhorského trestného zákona č. 5/1878.

Počas obdobia 1.ČSR si oblasť trestného práva vyžadovala unifikáciu a kodifikáciu výsledkom čoho boli nasledovné reformy. V roku 1921 Dočasný návrh všeobecnej časti trestného zákona. Popri zdĺhavej kodifikačnej činnosti trestného zákona bolo prijatých niekoľko zákonov s celoštátnou pôsobnosťou :

- Zákon proti útlaku a na ochranu slobody v zhromaždeniach 309/1921 Zb.
- Zákon na ochranu republiky 50/1923 Zb.
- Zákon o trestnom súdnictve nad mládežou 48/1931 Zb. (vymedzenie pojmov mladistvý páchatel')
- Zákon o ochrane cti 108/1933 Zb.
- Zákon upravujúci spôsob ukladania trestu smrti a doživotných trestov 91/1934 Zb. (pri existencii závažných poľahčujúcich okolností bol trest smrti nahradený trestom väzenia na 15-30 rokov)⁴

„*Ministerstvo spravodlivosti v roku 1926 uverejnilo návrh trestného kódexu pod názvom Pripravné osnovy trestného zákona o zločinoch a prečinoch a zákona priestupkového.*“⁵V roku 1936 bola vypracovaná ďalšia osnova trestného kódexu, ktorá nevychádzala z predošlých návrhov a taktiež sa neprikláňala ani k rakúskemu ani k uhorskému trestnému zákonníku. Ku kodifikácii nedošlo aj vzhľadom na vypuknutie 2. svetovej vojny a naďalej platil stav počas právneho dualizmu. Snahy o odstránenie právneho dualizmu vyvrcholili k úplnej prestavbe právneho poriadku po roku 1948. „*Výsledkom prác tzv. právnickej dvojročnice v trestnoprávnej oblasti bolo vydanie Trestného zákona č. 86/1950 Zb., Trestného poriadku č. 87/1950 Zb. a Trestného zákona správneho č. 88/1950 Zb.*“⁶Nový trestný zákon zrušil dovtedajšie predpisy trestného práva a jeho miestna pôsobnosť sa vzťahovala na celé územie ČSR.

V roku 1956 a 1957 sa uskutočnili reformy trestného práva hmotného aj procesného. Tieto reformy odstránili nedostatky kodifikovaného trestného zákona, ktoré spočívali v konštrukcii trestných sadzieb, v ich neprimeranej výške a širokej formulácii dispozícií.

⁴ MOSNÝ, P., HUBENÁK, L. : *Dejiny štátu a práva na Slovensku*. Košice : Aprilla , 2008, s. 242

⁵ MOSNÝ, P., HUBENÁK, L. : *Dejiny štátu a práva na Slovensku*. Košice : Aprilla , 2008, s. 244

⁶ IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s. 17

Bol zrušený trest odňatia slobody na doživotie, ktorý bol pozmenený na trest odňatia slobody na 25 rokov a v prípadoch, kde bol stanovený trest smrti ako jediný trest, sa ustanovil popri treste smrti trest odňatia slobody na 25 rokov.⁷

1.2 OD PRIJATIA ZÁKONA č. 140/1961 Zb.

Základ pre novú právnu úpravu predstavovala Ústava ČSSR prijatá 11. júla 1960, ako č. 100/1960 Zb. . Spoločenské zmeny dosiahli prijatie nového Trestného zákona č. 140/1961 Zb. a Trestného poriadku č. 141/1961 Zb. Nový Trestný zákon nadobudol účinnosť 1. Januára 1962.

Nový Trestný zákon spresnil ustanovenia všeobecnej aj osobitnej časti, a to konkrétne tak, že vo všeobecnej časti vymedzil pojem trestný čin, účastníctvo, zaviedol organizátorstvo ako jednu z foriem účastníctva, spresnil ustanovenia o trestoch (ich účel) a tiež napr. pojem okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, ťažká ujma na zdraví, páchanie trestného činu pre zárobok a pod.). Osobitná časť sa zamerala na spresnenie skutkových podstát trestných činov.⁸

Trestný zákon 140/1961 Zb. bol novelizovaný osem krát do roku 1989. „Najrozsiahlejšou novelou bol zákon č. 59/1965 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa trestný zákon. Zmeny zasiahli predovšetkým oblasť sankcií a osobitnú časť trestného zákona. Novela (okrem iného) vyriešila otázku zaradenia páchatel'a do jednej z troch nápravno-výchovných skupín, doplnila úpravu trestu prepadnutia majetku a peňažného trestu, úpravu trestnej zodpovednosti mladistvých.“⁹ Bol napr. zavedený trestný čin sťažovania výkonu právomoci verejného činiteľa.

Jednou z noviel bol aj zákon 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody. Zákon č. 45/1973 Zb. zaviedol ako výnimočný trest, trest smrti a trest odňatia slobody na 15- 25 rokov. Nežnou revolúciou v roku 1989 boli uskutočnené podstatné zmeny v trestnom práve. Novely Trestného zákona :

⁷ ČIČ, M. a kol. : *Československé trestné právo*. Bratislava : Obzor, 1983, s. 31

⁸ ČIČ, M. a kol. : *Československé trestné právo*. Bratislava : Obzor, 1983, s. 33

⁹ SKALOŠ, M. : *Slovenské a československé dejiny štátu a práva v rokoch 1945-1989*. Banská Bystrica : Prf UMB, 2011, s. 359

- Zákon č. 159/1989 Zb. vypustil skutkové podstaty niektorých trestných činov (napr. podvracanie republiky, poburovanie) a niektoré skutkové podstaty boli podstatne zmenené
- Zákon č. 175/1990 Zb. predstavoval podstatnú novelu, ktorou bola zrušená osobitná prísnejšia ochrana majetku v socialistickom vlastníctve

„Z ďalších zmien treba spomenúť zrušenie prečinov a zavedenie jedinej kategórie súdne stíhateľných deliktov – trestných činov, zrušenie trestu smrti a zakotvenie trestu na doživotie ako ďalšieho výnimočného trestu, zrušenie ďalších skutkových podstat trestných činov, pretože v dôsledku spoločenských zmien stratili svoje opodstatnenie.“¹⁰

1.2.1 Sformovanie skutkovej podstaty trestného činu pohrdania súdom

Novelou č. 557/1991 Zb. z 11. Decembra 1991, ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon sa prvý krát sformoval trestný čin pohrdania súdom (§ 169 b), ktorý bol začlenený v rámci Trestného zákona do tretej hlavy osobitnej časti pod názvom trestné činy proti poriadku vo verejných veciach, a konkrétne do piateho oddielu tretej hlavy – iné rušenia činnosti štátneho orgánu.

Jeho znenie bolo : *„Kto opakovane závažným spôsobom ruší pojednávanie súdu, alebo kto sa opakovane na takom pojednávaní k súdu správa urážlivo alebo súd znevažuje, potresce sa odňatím slobody až na dva roky alebo peňažným trestom.“¹¹* v takomto znení bol účinný od 1.1.1992 do 31.8.2002.

V roku 2002 na základe novely 421/2002 z 19. Júna 2002 došlo k zmene znenia tohto ustanovenia : *„Kto opakovane*

- a) ruší závažným spôsobom pojednávanie súdu,*
- b) správa sa na pojednávaní k súdu urážlivo,*
- c) neuposlúchne príkaz súdu bez dostatočného ospravedlnenia, alebo*
- d) nevyhovie výzve súdu,*

potresce sa odňatím slobody až na jeden rok alebo peňažným trestom.“¹²

¹⁰ IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s. 18,19

¹¹ Dostupné na internete : <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1961-140/znenie-19920101> [4.1.2016]

¹² Dostupné na internete : <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-421> [4.1.2016]

„Doterajšia právna úprava dostatočne nereagovala na všetky prípady vyskytujúce sa v praxi súdov, v rámci ktorých účastníci konania sa správajú spôsobom, ktorý všeobecne možno nazvať „pohrdanie súdom“. Preto sa terajšia právna úprava tejto skutkovej podstaty rozširuje o ďalšie alternatívy pohrdania súdom, konkrétne o znak „kto opakovane bez dostatočného ospravedlnenia neuposlúchne príkaz súdu“ a tiež o znak „kto opakovane nevyhoví výzve súdu“. Jednotlivé znaky tejto skutkovej podstaty sa zaraďujú pod samostatné písmená (a až d).“¹³ V porovnaní s prvotným znením sa trest odňatia slobody znížil z trestnej sadzby dvoch rokov na jeden rok a peňažný trest sa ponechal. Účinnosť tohto znenia potrvala až do 31.12.2005.

Napriek početným novelám Trestného zákona sa nedosiahol stav úplného harmonizovania Trestného zákona s princípmi novo vzniknutej Slovenskej republiky, ktorá stála na princípoch demokraticky orientovaných. Trestný zákon bol značne neprehľadný a určité inštitúty trestného práva neboli aktuálne s prihliadnutím na politické, spoločenské a ekonomické zmeny, ktoré priniesol rok 1989. Z početných dôvodov odvíjajúcich sa hlavne od zmeny ústavného zriadenia Slovenskej republiky bolo nutné oblasť trestného práva rekodifikovať. Pri rekodifikácii sa brali do úvahy potreby SR, jej právne a kultúrne tradície, požiadavky ochrany práv a oprávnených záujmov fyzických a právnických osôb i štátu. Rekodifikácia významne upravila systematiku Trestného zákona, aby poradie hláv osobitnej časti zodpovedalo hodnotám a záujmom moderného demokratického štátu. Upravené boli aj skutkové podstaty niektorých trestných činov. Došlo hlavne k ich spresneniu alebo doplneniu, poprípade aj vypusteniu zo zákona, pretože boli prekonané. Rekodifikácia sa dotkla aj trestných sadzieb (zníženie ich rozpätia) atď.¹⁴

Vyvrcholením rekodifikácie bol prijatý zákon č. 300/2005 Z.z, zo dňa 20.5.2005, účinný od 1.1.2006. vzhľadom na pozmenenú systematiku si trestný čin pohrdania súdom si našiel svoje miesto vo ôsmej hlave osobitnej časti nového Trestného zákona a včlenený bol pod piaty diel tejto hlavy s názvom iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci ako § č. 343. Viac menej znaky skutkovej podstaty ostali v nezmenenej podobe, len alternatívy písm. c) a d) sa zlúčili do písm. c). Úprava trestných sankcií v rámci rekodifikácie zasiahla aj ustanovenie tohto trestného činu, peňažný trest bol vypustený a vrátilo sa k dvojročnej trestnej sadzbe. Najdôležitejšou úpravou znenia trestného činu

¹³ Dôvodová správa k návrhu zák. č. 421/2002, ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 140/1961 Zb. (bod 33)

¹⁴ Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona 300/2005 zo dňa 21.4.2004

pohľadania súdom je hlavne to, že páchatel' musí byť na nevhodné konanie voči súdu dopredu upozornený, inak nedôjde k spáchaniu tohto trestného činu.

2 TRESTNÝ ČIN POHRDANIA SÚDOM PODĽA ZÁKONA č.300/2005Z.z.

2.1 ZARADENIE TRESTNÉHO ČINU POHRDANIA SÚDOM

Právna úprava trestného činu pohrdania súdom je zaradená do osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z.z. v znení zákona č. 650/2005 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), VIII. hlavy s názvom trestné činy proti poriadku vo verejných veciach. Táto hlava je delená na päť dielov:

1. Diel: Trestné činy proti výkonu právomocí orgánu verejnej moci
2. Diel: Trestné činy verejných činiteľov
3. Diel: korupcia
4. Diel: Niektoré formy trestnej súčinnosti
5. Diel: Iné formy rušenia orgánov verejnej moci

Podstata samotnej ôsmej hlavy spočíva v ochrane spoločnosti pred nebezpečnými formami trestnej súčinnosti a inými formami rušenia orgánov verejnej moci. *„Úlohou trestného práva je prostredníctvom trestných činov VIII. hlavy viesť na jednej strane účinný boj so závažnými prípadmi porušovania zákonnosti, nesvedomitosti a nezodpovednosti orgánov verejnej moci a verejných činiteľov, ktorých protiprávne konanie zakladá trestnú zodpovednosť a na druhej strane poskytnúť ochranu týmto orgánom pri plnení úloh spoločnosti a štátu.¹⁵*

Verejný činiteľ predstavuje kľúčový pojem VIII. hlavy Trestného zákona ako jeden zo všeobecných pojmov upravený v § 128TZ. Zo znenia tohto ustanovenia rozlišujeme dva okruhy verejných činiteľov, a to : tzv. riadny a mimoriadny. Riadnym verejným činiteľom sú osoby, ktorých pôsobnosť vychádza zo slovenského právneho poriadku, pochádzajú zo slovenského prostredia, kde aj vykonávajú svoju právomoc. Tieto osoby môžu pôsobiť nie len v domácom prostredí, ale taktiež aj v medzinárodných orgánoch. Ide napr. o poslanca Európskeho parlamentu, diplomata atď. Na druhej strane mimoriadny verejný činiteľ pôsobí v cudzine a pri výkone svojich právomocí sa riadi zahraničnými právnymi

¹⁵ MAŠĽANYOVÁ, D. a kol.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011, s. 360

prameňmi. Ako príklad sa uvádza (štátny zástupca ČR, ktorý robí výsluch obvineného na Slovensku).¹⁶

Aby mohol byť verejný činiteľ označený za verejného činiteľa, musí kumulatívne spĺňať štyri podmienky a to:

- musí ísť o osobu, ktorá je presne stanovená v TZ a má jasne určené postavenie a svoju funkciu
- musí sa zúčastňovať vykonávania úloh spoločnosti a štátu
- disponuje s právomocami, ktoré jej boli udelené
- právny poriadok mu poskytuje špeciálnu trestnoprávnu ochranu, ale aj zodpovednosť za výkon svojich právomocí

Vychádzajúc z §128TZ, verejným činiteľom pre účely trestného činu pohrdania súdom sa rozumie sudca Ústavného súdu, sudca.

Na základe skupinového objektu zaraďujeme spomínaný trestný čin pohrdania súdom do piateho dielu VIII. hlavy (iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci). Orgán verejnej moci je pojem, pri ktorého definícii môžeme vychádzať z uznesenia Ústavného súdu Českej a Slovenskej federatívnej republiky, ktoré sa opieralo práve o vymedzenie tohto pojmu.

„Podľa právneho názoru senátu Ústavného súdu ČSFR verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. “¹⁷Orgán verejnej moci má vo vzťahu k subjektu, o ktorého právach alebo povinnostiach sa rozhoduje nadradené postavenie, a preto vôľa subjektu na rozhodnutie orgánu verejnej moci nemá vplyv. Výkon verejnej moci je uskutočnený hlavne prostredníctvom štátu a orgánov zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, za daných podmienok aj inými subjektmi. Východiskovými určovateľmi pre to, či konanie subjektu možno považovať za výkon verejnej moci sú : či daný subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb, či rozhodnutie tohto subjektu je vynútiteľné štátnou mocou a či je možný zásah do práv a povinností zo strany štátu..¹⁸ „ Orgánom v právnom slova

¹⁶ IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Bratislava: IURA EDITION,2006, s. 336

¹⁷ Dostupné na internete : <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/organy-verejnej-moci/> [16.10.2015]

¹⁸Uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (prvého senátu) zo dňa 9. júna 1992 sp. zn. I. ÚS 191/92

zmysle je právnická osoba, vykonávajúca svoju činnosť ako povinnosť alebo kompetenciu a je zriadená k trvalému a opakujúcemu sa výkonu činnosti. “¹⁹

Novšia právna úprava, a to konkrétne zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov definuje v § 2 písm. b) orgán verejnej moci nasledovne : „ 1. štátny orgán,

2. orgán územnej samosprávy, verejnoprávna inštitúcia, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorým zákon zveril výkon verejnej moci. “²⁰Štátnymi orgánmi sú orgány zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci.

V piatom diely ôsmej hlavy TZ je komplexne zhrnutá právna úprava ochrany súdov a ostatných orgánov verejnej moci pred nezákonným zásahom subjektov do výkonu ich právomocí. Z obsahového znenia jednotlivých ustanovení trestných činov tohto dielu t.j. (§342-358) je zjavné, že ochrana ktorú poskytujú, zabezpečuje riadnu činnosť súdov a ostatných orgánov verejnej moci, nezávislý výkon ich právomocí a rozhodovanie zákonným spôsobom.

2.2 VYMEDZENIE POJMOV USTANOVENIA § 343

Súčasnú znenie § 343 podľa účinného Trestného zákona:

„Kto opakovaným konaním napriek predchádzajúcemu upozorneniu

a) závažným spôsobom ruší pojednávanie súdu,

b) na pojednávaní sa k súdu správa urážlivo alebo súd znevažuje, alebo

c) bez dostatočného ospravedlnenia neuposlúchne príkaz súdu alebo jeho predvolanie,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. “²¹

Súdom sa na účely § 10 ods.4 zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok rozumie okresný súd, krajský súd, Špecializovaný trestný súd a Najvyšší súd Slovenskej republiky.

¹⁹Uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (prvého senátu) zo dňa 9. júna 1992 sp. zn. I. ÚS 191/92

²⁰ Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

²¹ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Opakované konanie

Opakovaným konaním sa rozumie, že k nevhodnému správaniu, čím sa v zmysle ustanovenia trestného činu pohrdania súdom chápe rušenie pojednávania, urážlivé správanie alebo nedostatočné ospravedlnenie došlo minimálne druhý krát. Pred vznikom trestnej zodpovednosti za tento trestný čin nie je potrebné, aby súd uložil páchateľovi poriadkovú pokutu podľa § 70TP. Na druhej strane, súd by mal páchateľa po jeho prvom konaní upozorniť na nevhodnosť jeho správania.

Predchádzajúce upozornenie

„Predchádzajúce upozornenie realizuje spravidla sudca a môže mať verbálny alebo písomný charakter, prípadne takýmto upozornením môže byť uloženie poriadkovej pokuty, vykázanie z pojednávacej miestnosti a pod.“ ²²Avšak aj napriek verbálnemu charakteru upozornenia súdu, je dôležité aby toto upozornenie bolo písomne zachytené či už v zápisnici alebo spise. Písomná forma tohto upozornenia má svoju opodstatnenosť v tom, že je tzv. dôkazom o tom, že k upozorneniu skutočne došlo, bez čoho by skutková podstata trestného činu pohrdania súdom nebola naplnená. Explicitne uvedená poriadková pokuta ako alternatíva predchádzajúceho upozornenia je upravená v TP v § 70 takto: Ukladá sa osobám, ktoré aj napriek predchádzajúcemu napomenutiu rušia konanie, správajú sa urážlivo voči súdu, prokurátorovi alebo policajtovi a bez dostatočného ospravedlnenia neuposlúchnu príkaz súdu (napr. nedostavia sa na predvolanie alebo nevyhovejú jeho výzve).

Poriadkovú pokutu má právo uložiť sudca a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt, a to do výšky 1 650 eur; čo sa týka právnických osôb do 16 590 eur s predchádzajúcim upozornením smerujúcim voči dotknutým osobám. ²³Odsek 2 tohto ustanovenia : *„Popri možnosti uloženia poriadkovej pokuty obhajcovi, prokurátorovi, príslušníka v služobnom pomere alebo väzňovi je možné prenechať urážlivé správanie a neuposlúchnutie príkazu alebo výzvy na disciplinárne prejednanie príslušným*

²²MENCEROVÁ,I., TOBIÁŠOVÁ, L., TURAYOVÁ,Y. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Šamorín: Heuréka, 2014, s. 267

²³Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

orgánom.²⁴ Výsledok disciplinárneho konania sa oznamuje orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu. O uložení poriadkovej pokuty sa rozhoduje formou uznesenia.

Závažný spôsob

*„Závažným spôsobom rušenia môžu byť rôzne prejavy, avšak takej intenzity, aby sťažovali normálny priebeh pojednávania (napr. búchanie, výkriky, pískanie). “*²⁵ Páchateľ môže naplniť objektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu pohrdania súdom aj v tom prípade, ak si bez dovolenia sudcu berie slovo, nadáva sudcovi a prítomným osobám, a pod. K rušeniu pojednávania nemusí dôjsť len ústne, ale aj gestami a inými skutkami. Súd nemusí každé rušivé konanie páchatel'a kvalifikovať ako trestný čin pohrdania súdom. *„Súd vždy zväží závažnosť protiprávneho konania osoby, ktorá pohŕda súdom s ohľadom na ďalší priebeh konania a rozhodnutia tohto orgánu. “*²⁶

Pojednávanie súdu

Pojednávaním sa v zmysle TP rozumie hlavné pojednávanie (§246-§289), verejné zasadnutie (§291-§300), neverejné zasadnutie (§301-§305).²⁷ Pojednávanie je tiež upravené v zák. č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v § 115 a nasledovné.

Urážlivé správanie a znevažovanie

Za urážlivé správanie a znevažovanie sa pokladá také konanie, ktoré zasahuje do autority súdu, a zároveň je súdu priamo adresované na súdnom pojednávaní. Nevyžaduje sa ústnosť. Pre trestnú zodpovednosť postačujú aj urážlivé gestá.

²⁴ Dostupné na internete : http://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_poriadok_s_komentarom.pdf § 70 [14-10-2015]

²⁵ ČENTĚŠ, J. a kol.: Trestný zákon (veľký komentár). Bratislava: EUROKÓDEX, 2013, s. 661

²⁶ MAŠLANYOVÁ, D. a kol.: Trestné právo hmotné. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011, s. 373

²⁷ Hlavné pojednávanie je najdôležitejšou časťou trestného konania, trestné stíhanie v ňom vyústi do vyslovenia zákonného a odôvodneného rozhodnutia o vine a treste obžalovaného. Má kontradiktórny charakter t.z. predpoklad, že bude trvať dlhšiu dobu. Verejné zasadnutie sa veľmi podobá hlavnému pojednávaniu, riešia sa na ňom otázky ktoré sa svojou povahou približujú k otázkam viny a trestu. Neverejné zasadnutie nevykonáva samosudca, na rozdiel od hlavného pojednávania a verejného zasadnutia sa na ňom riešia menej závažné otázky. Prítomnosť senátu a zapisovateľ'a je potrebná na neverejnom zasadnutí, ostatné osoby sú vylúčené, okrem prípadov rozhodovania o sťažnosti proti väzbe kde senát môže účať prokurátora, obvineného a obhajcu umožniť a o samotnej väzbe, kde účať je právom týchto osôb.

Ospravedlnenie

Pri naplnení skutkovej podstaty TČP musí absentovať ospravedlnenie zo strany páchatel'a. Takéto ospravedlnenie má mať povahu dostatočnej a relevantnej odôvodnenosti, musí byť včasné a musí brániť vyhoveniu príkazu a predvolaniu podľa zákona. Vierohodnosť ospravedlnenia zväži súd vždy jednotlivo s prihliadnutím na dôvody, pre ktoré nebolo príkazu vyhovené, a zároveň na spôsobené následky, ktorými môžu byť odročené pojednávania, alebo môžu nastať prieťahy v konaní.

Príkaz súdu

„Príkaz súdu je každý záväzný príkaz uskutočnený súdom v rámci jeho právomocí.“²⁸

Takáto výzva súdu smeruje voči zúčastneným stranám (obvinený, navrhovateľ, odporca, obhajca, poškodený, svedok, splnomocnenec poškodeného, zúčastnená osoba, znalec atď.), ako aj verejnosti. V zásade sa príkazom súdu rozumie predvolávanie osôb na pojednávanie, taktiež výsluch alebo podanie vysvetlenia, výsluch v rámci dožiadania a nemožno opomenúť ani predvolanie na občianske súdne konanie podľa § 115 ods.1 OSP, a tiež § 131 OSP. V zmysle spomenutých ustanovení je predostretá povinnosť súdu nariadiť pojednávanie na prejednanie veci, ak nie je ustanovené inak, povinnosť predvolať účastníkov konania a všetky osoby, ktorých prítomnosť je potrebná , a zároveň ak nariadi výsluch svedka ako dôkaz tak ho aj zrealizovať. Ďalej príkazom súdu môže byť aj výzva súdu, resp. predsedu senátu na vydanie veci, výzva na strpenie úkonov stanovených Trestným poriadkom alebo Občianskym súdnym poriadkom. Ako už bolo spomenuté, príkaz súdu môže smerovať aj voči verejnosti.Čo sa týka výzvy, tiež ňou môže byť dotknutá aj verejnosť. Ide napr. o výzvu na zachovanie poriadku v pojednávacej miestnosti, o výzvu na opustenie pojednávacej miestnosti v prípade vykázania.²⁹

Predvolanie

Predvolanie predstavuje výzvu zo strany súdu nato, aby si súd zabezpečil účasť osôb na hlavnom pojednávaní, verejnom zasadnutí, výsluchu alebo na podaní určitého vysvetlenia ,a zároveň na nich vykonal úkony upravené v procesných predpisoch t.j. v Trestnom

²⁸ IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Bratislava: IURA EDITION,2006, s. 373

²⁹ STIFFEL,H., TOMAN,P., SAMAŠ,O.: *Trestný zákon (stručný komentár)*. Bratislava: IURA EDITION, 2010

poriadku, Občianskom súdnom poriadku. Obligatórnou náležitosťou predvolania je dátum, presný čas a miesto uskutočnenia konania.

2.3 SKUTKOVÁ PODSTATA

V rámci trestného práva Slovenskej republiky predstavuje trestný činako taký, základ trestnej zodpovednosti. Pre vznik trestnej zodpovednosti resp. pre existenciu trestného činu sa vyžaduje určité konanie (trestné konanie). Na jednej strane musí ísť o konanie, ktoré je spoločnosťou odsudzované, neakceptovateľné, narúša hodnoty a záujmy, ktoré sa snaží spoločnosť chrániť. Na strane druhej, aby sa takéto konanie považovalo za trestné a nie len za nemorálne, musí byť jasne definované ako trestné v zákone.

Trestné konanie sa vyznačuje tým, že spĺňať všeobecné požiadavky tvorby práva, ktorými sú: jednoznačnosť použitých termínov; znaky musia byť správne zovšeobecnené, aby sa nemohlo zamieňať jedno konanie s iným; súlad s právnym poriadkom; rešpektovanie špecifických kritérií tvorby trestnoprávných noriem (aktívny boj proti kriminalite, odhaľovanie trestných konaní, ich dokazovanie a preukázateľnosť znakov trestného činu).³⁰ Tu je aplikovaná zásada *nullum crimen sine lege certa*, ktorá vyžaduje určitosť noriem trestného práva a prostredníctvom Trestného zákona určuje presné definície trestných činov, nielen ich výpočet.

Z § 8 definícia trestného činu : „*Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.*“³¹ Z tejto definície vyplývajú všeobecné znaky trestného činu, ktorými je protiprávnosť a iné znaky uvedené v Trestnom zákone. A práve konkretizáciou týchto všeobecných znakov, existujú skutkové podstaty jednotlivých trestných činov.

„*Pojem skutková podstata trestného činu možno definovať ako súhrn typových znakov, ktorými sa od seba odlišujú rôzne druhy trestných činov.*“³² Skutkové podstaty trestných činov majú svoj význam v zásade v tom, že prostredníctvom nich zákonodarca ako tzv. zástupca štátu stanovuje zákonné obmedzenia základných práv a slobôd občanov.

³⁰ MAŠLANYOVÁ, D. a kol.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011, s. 63

³¹ Zákon č. 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov

³² IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.97

Trestnoprávne normy sa vyznačujú svojou osobitou štruktúrou oproti právnym normám iných odvetví slovenského právneho poriadku. Atypické je pre nich to, že hypotéza a dispozícia splývajú (dispozícia³³), z čoho vyplýva, že pri trestnoprávných normách platí dichotomická štruktúra zložená z dispozícií a sankcií. Dá sa povedať, že obsahom dispozícií sú jednotlivé skutkové podstaty trestných činov. Samozrejme obsah dispozícií nie je len v osobitnej časti Trestného zákona tj. v ustanoveniach konkrétnych trestných činov, ale je vyjadrený aj v ustanoveniach všeobecnej časti zákona. Z teórie trestného práva hmotného poznáme obligatórne a fakultatívne znaky skutkovej podstaty. Obligatónymi sú: subjekt, subjektívna stránka a objekt, objektívna stránka. Bez naplnenia všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty by nemohlo byť konanie páchatel'a tým, ktorým trestným činom. Fakultatívne znaky sú nepovinnými znakmi skutkovej podstaty a predstavujú: miesto spáchania činu, čas, hmotný predmet útoku atď. Pokiaľ si určitý trestný čin vyžaduje na naplnenie skutkovej podstaty jeden z jej nepovinných znakov, tak sa stávajú povinnými znakmi napr. spôsob spáchania činu verejne. Skutok ako taký nie je synonymom skutkovej podstaty, skutok predstavuje odraz skutkovej podstaty, pretože skutok má znaky skutkovej podstaty trestného činu.

Z hľadiska triedenia skutkových podstát trestných činov, skutkovú podstatu trestného činu pohrdania súdom zaradíme:

- ❖ podľa vyjadrenia v zákone medzi opisné (opisujú znaky trestného činu či užšie alebo širšie)
- ❖ podľa závažnosti medzi základné (nemá prít'azujúcu okolnosť)
- ❖ podľa štruktúry medzi zložité (obsahujú viac z niektorého obligatórneho znaku, v tomto prípade tu vystupujú tri objektívne stránky skutkovej podstaty: rušenie pojednávania, urážlivé správanie, neuposlušnosť príkazu)
 - pri zložitej štruktúre skutkovej podstaty rozoznávame kumulatívne alebo alternatívne skutkové podstaty. V tomto prípade ide o alternatívne, pretože sa tu nevyžaduje súčasné naplnenie všetkých konaní, ale stačí jedna z uvedených alternatív nato, aby osoba mohla byť za tento trestný čin obvinená

³³ Dispozícia – pravidlo správania sa, stanovuje oprávnenia a povinnosti. Hypotéza – podmienky za ktorých sa majú pravidlá správania stanovené v dispozícii realizovať.

2.3.1 Subjekt a subjektívna stránka

Pri výklade obligatórneho znaku skutkovej podstaty trestného činu – subjekt, musíme vychádzať z ustanovenia § 19 TZ ods.1, ktorý vymedzuje pojem páchatel' ako osobu, ktorá spáchala trestný čin sama a v ods.2 je uvedené, že ide o osobu fyzického charakteru. Je potrebné poukázať na predchádzajúcu právnu úpravu zákon č.140/1961Zb. Trestný zákon, ktorý pojem páchatel' definoval v § 9 obdobne, no konkretizácia (súčasný ods.(2) paragrafu 19) , že ide o fyzickú osobu nebola uvedená. Fyzickou osobou je každý človek od narodenia až do smrti. Za okamih narodenia sa považuje počatie, t.z. aj nasciturus je fyzickou osobou. Aby bolo možné takto vymedzený pojem fyzickej osoby aplikovať na účely trestného práva, je potrebné konkretizovať túto definíciu s použitím požiadavky veku a pričetnosti osoby. Pre trestnoprávnu zodpovednosť fyzickej osoby sa teda vyžaduje vek 14 rokov s výnimkou (pre trestný čin sexuálneho zneužívania sa vyžaduje dosiahnutie 15 roku veku) a pričetnosť, z čoho vyplýva, že subjektom trestného činu je fyzická osoba, ktorá v čase spáchania činu dosiahla vek 14 rokov a bola pričetná.

Slovenské trestné právo uplatňuje individuálnu trestnoprávnu zodpovednosť, pretože v zmysle právneho poriadku majú fyzické osoby v zásade neobmedzenú spôsobilosť na práva a povinnosti. *„Naopak, spôsobilosť vlastným právnym konaním zakladať, meniť a rušiť subjektívne práva a povinnosti a spôsobilosť niesť následky za protiprávne konanie je viazaná na splnenie zákonných podmienok, a teda môže byť na základe zákona obmedzená.“*³⁴

Pri trestnoprávnej zodpovednosti sa kladie dôraz na fyzické osoby z toho dôvodu, pretože súčasná právna úprava v oblasti trestného práva nepozná priamu trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb, nakoľko u nich absentujú duševné a vôľové základy vo vzťahu k protiprávnemu konaniu. Snahy zákonodarcu v tejto oblasti boli úspešné s poukazom na novelu TZ č. 224/2010 Z.z., ktorou sa zaviedla tzv. nepriama trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb a boli ňou vymedzené dve ochranné opatrenia, ktorými môžu byť právnické osoby postihnuté (zhabanie majetku a peňažnej čiastky). Avšak touto novelou snahy o zavedenie trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb neskončili. Od decembra 2013 sa začalo s prípravou zákona o trestnoprávnej zodpovednosti právnických

³⁴IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.125

osôb a 31. augusta 2015 bol vládny návrh tohto zákona odoslaný na rokovanie NRSR.³⁵ V Novembri 2015 sa na rokovaní NRSR schválil návrh tohto zákona a účinnosť by mal nadobudnúť v júli 2016. Účelom zákona je zabrániť fyzickým osobám páchať trestné činy prostredníctvom právnických osôb. V zákone sú vymedzené podmienky trestnej zodpovednosti. „Právnická osoba pritom bude zodpovedná aj vtedy, ak fyzická osoba, ktorá konala za právnickú osobu, nie je za takýto trestný čin zodpovedná. Trestná zodpovednosť právnickej osoby nezanikne ani vyhlásením konkurzu, vstupom do likvidácie, jej zrušením alebo zavedením nútenej správy.“³⁶ Paragraf 3 spomínaného zákona, kde je taxatívne vymedzený okruh trestných činov, za ktoré môžu byť právnické osoby trestne stíhané, neuvádza TČPS, no sú tu vedené aj niektoré trestné činy VIII. hlavy TZ ako napr: útok na verejného činiteľa, korupčné trestné činy, zasahovanie do nezávislosti súdu atď.

Trestný zákon stanovil vekovú hranicu trestnej zodpovednosti na 14 rok v dôsledku, že v tomto veku sa dosahuje stupeň biologickej a psychickej vyspelosti. Ako už bolo uvedené, trestná zodpovednosť začína dovŕšením tohto veku, no nie dňom, v ktorom sa tento vek dovŕšil, ale až dňom nasledujúcim, a to z toho dôvodu, že podľa TZ sa pri lehotách počítaných na dni nezarátava deň vzniku právnej skutočnosti, ktorá určuje začiatok lehoty. Prioritným je čas spáchania činu, nie prejavenie následku. U mladistvých páchatel'ov musí byť okrem znakov pričetnosti a vekovej hranice naplnená aj rozumová a mravná vyspelosť. Takáto vyspelosť sa povinne zisťuje pri mladistvých, ktorý nedosiahli 15 rok svojho veku a to prostredníctvom znalca z odboru detskej psychológie, poprípade aj z odboru psychiatrie. Pokiaľ sa zistí, že rozumová a mravná vyspelosť mladistvého nedosahuje dostatočný stupeň a ovplyvnilo to ovládanie a rozpoznanie svojho konania, v tom prípade je u neho trestná zodpovednosť vylúčená. Trestný zákon definuje pričetnosť osoby negatívne, tj. definuje nepričetnosť. Nepričetnosť páchatel'a si vyžaduje, splnenie troch kumulatívnych podmienok:

- Páchatel' musí trpieť duševnou poruchou³⁷

³⁵ Dostupné na internete : <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=6921&langEID=1> [15.11.2015]

³⁶ Dostupné na internete : <http://www.akmv.sk/2014/04/08/trestna-zodpovednost-pravnickych-osob-od-112015/> [15.11.2015]

³⁷ Duševné choroby (napr. schizofrénia, progresívna paralýza, maniodepresívna psychóza), chorobné duševné stavy (napr. vývojové poruchy, spychopatia, slabomyseľnosť), krátkodobá duševné poruchy (napr. patologická opitnosť, patologické poruchy spánku, epilepsia, poruchy po otrase mozgu, hlboké poruchy vedomia)

- kvôli duševnej poruche nedokáže rozpoznať protiprávnosť činu a ovládať svoje konanie - nedostatok rozpoznávacej a ovládacej schopnosti³⁸
- existencia duševnej poruchy musí byť v čase spáchania činu (pokiaľ by sa duševná porucha prejavila po spáchaní činu, páchatel' by nebol pozbavený trestnej zodpovednosti)

Zodpovednosť páchatel'a nie je vylúčená v prípade, keď sa do stavu nepričetnosti dovedol sám. Nepričetnosť sa tiež zisťuje prostredníctvom znalcov a v konečnom dôsledku posudzovanie nepričetnosti osoby je na pleciach orgánov činných v trestnom konaní a súdu.

Subjekt TČPS je všeobecný, čo znamená, že páchatel'om tohto trestného činu môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba. Pre tento subjekt sa nevyžaduje žiadna špecifická vlastnosť alebo postavenie. Subjekt tohto trestného činu zaraďujeme z hľadiska druhu trestnej činnosti za subjekt úmyselného a komisívneho trestného činu.

Na subjekt nadväzuje subjektívna stránka skutkovej podstaty. Subjektívnou stránkou sa rozumie činnosť páchatel'a vo svojom celku, a to v bezprostrednej súvislosti s trestným činom. Subjektívna stránka predstavuje vzťah psychiky páchatel'a k spáchanému trestnému činu, čím je zároveň stotožnené aj zavinenie ako obligatórny znak subjektívnej stránky. Dôležitou zásadou, ktorá je uplatňovaná pri subjektívnej stránke skutkovej podstaty je zásada zodpovednosti za zavinenie.. „Zavinenie sa musí vzťahovať na objekt, objektívnu stránku, všeobecne prirážajúce a obzvlášť poľahčujúce okolnosti, protiprávnosť.“³⁹ Pokiaľ neexistuje zavinenie páchatel'a, neexistuje ani trestný čin, tým pádom je vylúčená trestná zodpovednosť.. „Znamená to, že pre trestnú zodpovednosť nestačí spôsobenie následku konaním osoby, pokiaľ toto konanie nebolo zavinené. Nezavinené budú preto konania trestne nezodpovedných osôb, vynútené konania, reflexné pohyby a pohyby tela nepodliehajúce vôli človeka.“⁴⁰ Zavinenie tvoria dve zložky : vedomostná (rozumová, intelektuálna) a vôľová. Intelektuálna zložka zahŕňa vnímanie predmetov a javov za pomoci zmyslových orgánov, a tiež predstavu predmetov a javov, ktoré osoba vnímala už predtým alebo o nich vie z vlastných skúseností alebo znalostí.

³⁸ Nedostatok rozpoznávacej schopnosti- osoba nedokáže rozpoznať protiprávnosť svojho konania, nie je schopná pochopiť spoločenský zmysel a svoj čin. Nedostatok ovládacej schopnosti- chýba konanie osoby, ktoré je predmetom posudzovania.

³⁹ MAŠLANYOVÁ, D. a kol.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011, s. 85

⁴⁰ MAŠLANYOVÁ, D. a kol.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011, s. 84

Vôľová zložka predstavuje vôľu osoby, ktorá chce dosiahnuť určité skutočnosti, ktorých dôsledkom bude spáchaný trestný čin, no stačí aj uzrokovanie s takýmito skutočnosťami. Na základe intelektu a vôle poznáme úmyselné zavinenie a zavinenie nedbanlivostné.

Úmyselné zavinenie je ťažšou formou zavinenia ako nedbanlivosť. Jeho obsah sa skladá z intelektuálnej aj vôľovej zložky. Delíme ho na priamy úmysel (*dolus directus*)⁴¹ a nepriamy úmysel (*dolus eventualis*)⁴². Obe tieto formy úmyslu sa môžu vyskytnúť pri komisiívnych aj omisiívnych trestných činoch. Pri priamom úmysle je vôľová zložka priamo vyjadrená slovom „chcel“. Rozumová zložka priamo uvedená nie je, ale je zrejmé, že páchateľ chcel spôsobiť protiprávny následok svojho konania. Intelektuálna zložka nepriameho úmyslu je vyjadrená slovami „vedel, že“ a vôľová zložka je vyjadrená uzročením páchateľa. Takéto delenie úmyselného zavinenia má svoj význam pre ukládanie trestu, kde za rovnakých okolností sa priamy úmysel považuje za závažnejší, ako úmysel nepriamy. Na rozdiel od úmyselného zavinenia, pri neúmyselnom zavinení vôľová zložka absentuje, čo znamená, že páchateľ nechcel spôsobiť následok ani nebol uzročený s tým, že ho spôsobí.⁴³

Z konštrukcie základnej skutkovej podstaty (čo je prípad aj TČPS) z hľadiska zavinenia, znak zavinenia nie je v tejto skutkovej podstate výslovne uvedený.⁴⁴

Subjektívna stránka TČPS spočíva v úmyselnom zavinení, čo vylučuje trestnú zodpovednosť páchateľa, ktorý by spáchal tento trestný čin z nedbanlivosti. Uvedené tvrdenie vychádza z ustanovenia § 17, kde sa uvádza: „*Pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.*“⁴⁵

2.3.2 Objekt a objektívna stránka

Ďalším z obligatórnych znakov skutkovej podstaty je objekt. Pod objektom chápeme spoločenské vzťahy, záujmy a hodnoty, ktoré sú subsidiárne chránené Trestným zákonom.

⁴¹ Pozri § 15 ods. 1 zák. č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁴² Pozri § 15 ods. 2 zák. č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁴³ Pozri § 16 zák. č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁴⁴ Dostupné na internete : <http://www.paneurowni.com/files/sk/fp/ulohy-studentov/prednaska2011-rezim-kompatibility.pdf>[21.11.2015]

⁴⁵ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Uplatňuje sa tu zásada subsidiarity represie, z ktorej vyplýva sekundárne postavenie trestného práva pri ochrane spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, ktoré sú primárne chránené inými slovenskými právnymi odvetviami (od občianskeho a rodinného práva cez štátne, správne až po právo finančné).Hovoríme teda o subsidiárnej pôsobnosti trestného práva, pri ktorej sa trestná represia uplatňuje práve tam, kde nepostačuje primárna úprava iných právnych odvetví. Represia trestného práva je podčiarknutá tým, že sa v ňom používajú intenzívnejšie prostriedky ochrany pred zásahmi do práv a právom chránených záujmov. Takými prostriedkami sú tresty a ochranné opatrenia, pri ktorých dochádza k obmedzeniu osobnej slobody jednotlivcov, čím je vyjadrená myšlienka, že trestnoprávne riešenie predstavuje tzv. ultima ratio, čo znamená, že trestné právo sa má použiť ako posledná inštancia pri ochrane práv a právom chránených záujmov tam, kde sú ostatné prostriedky nedostačujúce.

Trestný zákon nenarába priamo s pojmom objekt trestného činu, ale vyjadruje ho prostredníctvom pojmu chránený záujem. Objekt trestného činu sa delí z hľadiska svojho zovšeobecnenia vyjadreného v zákone, a to nasledovne: všeobecný (generálny/rodový), druhový (skupinový/ osobitný), individuálny (jednotlivý). Najvyšší stupeň všeobecnosti je vyjadrený v rámci všeobecného objektu, ktorý chráni najväčší okruh spoločenských vzťahov t.z. všetky práva a právom chránené záujmy fyzických osôb a právnických osôb, ktorým poskytuje ochranu Trestný zákon. Ďalej sem patria aj záujmy spoločnosti a TZ taktiež chráni ústavné zriadenie Slovenskej republiky v medziach Ústavy a ratifikovaných medzinárodných zmlúv o ľudských právach a slobodách. Na rozdiel od predchádzajúceho Trestného zákona 140/1961 Zb., kde bol všeobecný objekt vyjadrený v § 1 ako právna a kriminálno-politická deklarácia cieľov zákona, zo súčasného znenia TZ všeobecný objekt vyplýva už z jeho samotného obsahu. Jeho formulácia je absolútne všeobecná, čo znamená, že nie je konkrétne vyjadrený v žiadnej skutkovej podstate trestného činu. Vyznačuje sa funkciou *lex generalis* vo vzťahu k druhovému a individuálnemu objektu.⁴⁶ Rozdelenie trestných činov do jednotlivých hláv osobitnej časti korešponduje so skupinami druhových objektov trestných činov. Názvy jednotlivých hláv sa stotožňujú s názvami druhových objektov. Niektoré hlavy zahŕňajú len jednu kategóriu druhových objektov, naproti tomu sú aj hlavy, v ktorých sú začlenené viaceré kategórie druhových objektov, ktoré sú v príbuzenstve napr. (I. hlava Trestné činy proti životu a zdraviu). Delenie

⁴⁶ MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, s. 137,138

trestných činov podľa druhových objektov do jednotlivých hláv osobitnej časti TZ má svoje opodstatnenie hlavne v tom, že napomáha pri orientácii sa v ňom. Najnižší stupeň zovšeobecnenia objektu skutkovej podstaty trestného činu je individuálny objekt.

Individuálny objekt je vyjadrený v konkrétnych ustanoveniach TZ a je nevyhnutnou súčasťou skutkovej podstaty z toho dôvodu, že čin ktorý neohrozuje ani nepoškodzuje žiadne chránené hodnoty, nemôže byť trestný. Právna teória pojednáva o dvoch rovinách, v ktorých môžeme chápať individuálny objekt, a to rovina všeobecná a konkrétna. V rovine všeobecnej sa chápe individuálny objekt ako znak skutkovej podstaty trestného činu. V rovine konkrétnej ponímame individuálny objekt ako konkrétny objekt trestného činu, ktorý sa vyznačuje tým, že ide o jedinečný, konkrétny spoločenský záujem porušený daným trestným činom.⁴⁷

Trestný čin pohrdania súdom je začlenený v rámci osobitnej časti TZ do VIII.hlavy s názvom Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach, z čoho dedukujeme druhový objekt tohto trestného činu, ktorým sú práva a právom chránené záujmy spojené s ochranou činnosti orgánov verejnej moci, výsledkom ich činnosti, a súčasne aj výkonu ich právoplatných a vykonateľných rozhodnutí.⁴⁸

Individuálnym objektom TČPS., je *záujem spoločnosti na ochrane authority, vážnosti a rešpektu k súdu, ako aj záujem na dôstojnosti prejednávania veci súdom bez zbytočných prieťahov*⁴⁹, tento individuálny objekt je vymedzený vo všeobecnej rovine. Individuálnym objektom tohto trestného činu v konkrétnej rovine je napr. ochrana authority a vážnosti Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Objektívnu stránku považujeme za obligatórny znak skutkovej podstaty hlavne z dôvodu, že prostredníctvom nej sa od seba jednotlivé skutkové podstaty trestných činov líšia. Objektívna stránka má svoje obligatórne a fakultatívne znaky. Konanie, následok a príčinný vzťah medzi nimi tzv. kauzálny nexus sú obligatórnymi znakmi. Fakultatívnymi znakmi sú miesto, čas, spôsob spáchania činu, účinok, predmet útoku a iné objektívne okolnosti, ktoré sa môžu pri tej, ktorej skutkovej podstate trestného činu vyskytnúť.

⁴⁷IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.106,107

⁴⁸ MENCEROVÁ,I., TOBIÁŠOVÁ, L., TURAYOVÁ,Y. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Šamorín: Heuréka, 2014, s.265

⁴⁹ MENCEROVÁ,I., TOBIÁŠOVÁ, L., TURAYOVÁ,Y. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Šamorín: Heuréka, 2014, s. 266

➤ Konanie

„Konanie možno charakterizovať ako akt správania vychádzajúci z určitých motívov, ktorý je zameraný na dosiahnutie určitého cieľa, v trestnoprávnom zmysle nežiaducim, zakázaným spôsobom, ktorý v konečnom dôsledku ohrozuje alebo poškodzuje významný spoločenský vzťah, ktorým je objekt trestného činu.“⁵⁰ Dá sa povedať, že konanie je odrazom vnútornej vôle subjektu navonok (vo vonkajšom svete). Konanie ako také má fyzickú (pohybovú) a psychickú (vôľovú) zložku. Konaním, ktoré môže zakladať trestnú zodpovednosť je len také konanie, pri ktorom na pohybovú zložku pôsobí vôľová t.z. pohyb je prejavom vôle. V takomto ponímaní sa za konanie považujú aj pohyby dieťaťa, ktoré boli riadené vôľou a konanie pod psychickým nátlakom. Čo sa týka problematiky stotožňovania vôle ako psychickej zložky konania a úmyselného zavinenia, pravdou je, že úmysel má tiež vôľovú zložku, no na rozdiel od vôľovej zložky konania, obsahuje nie len konanie, ale aj následok a kauzálny nexus. Pri nedbanlivostnom zavinení vôľová zložka neabsentuje, len nie je prejavená navonok, ide o tzv. vnútornú zložku. V takomto prípade sa vôľová zložka vzťahuje na konanie ako také, a len nepriamo na konkrétny trestný čin.

„Konaním v pravom slova zmysle rozumieme k cieľu zameraný a vôľou riadený svalový pohyb.“⁵¹ Ide o komisívne delikty. Podľa § 122 ods. 1: „Konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel podľa okolností a svojich pomerov povinný.“⁵² Z tohto ustanovenia vyplýva druhá forma konania a tou je opomenutie. Takže poznáme komisívne (čisto činnostné) trestné činy napr. §405 TZ dezercia alebo práve omisiívne (čisto nečinnostné) trestné činy napr. § 340 TZ neoznámene trestného činu. Opomenutie v sebe zahŕňa aj potlačenie vôľového impulzu na odvrátenie následku. Nie je pravidlom, že opomenutím sa môžu spáchať len nedbanlivostné trestné činy. Trestný zákon obsahuje aj také skutkové podstaty, ktoré môžu byť naplnené konaním, ale aj opomenutím, a to z toho dôvodu, že objektívna stránka konkrétne neurčuje aká forma konania sa vyžaduje napr. : § 144 úkladná vražda, § 145 vražda.

➤ Následok

„Následkom sa v trestnom práve rozumie porušenie alebo ohrozenie hodnôt, ktoré sú objektom trestného činu a ktoré sú chránené Trestným zákonom; toto porušenie alebo

⁵⁰IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.112

⁵¹MAŠLANYOVÁ,D. a kol.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011, s. 72

⁵²Zákon č. 300/2005 Z.z. v znení zákona č. 650/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov

ohrozenie je spôsobené konaním charakterizujúcim trestný čin. „⁵³Z niektorých skutkových podstát trestných činov môžeme následok priamo vyvodit' z dispozície, ktorá pojednáva o tom, že konaním vznikne konkrétny následok napr. § 149 TZ usmrtenie. Podľa spôsobeného následku poznáme trestné činy ohrozujúce, ktoré predstavujú reálnu možnosť vzniku poruchy na objekte a poruchové, ktoré predpokladajú poškodenie objektu. Právna teória pozná štyri nasledujúce druhy následku:

1. Následok ako súčasť základnej skutkovej podstaty, ktorý buď ohrozuje alebo porušuje objekt
2. Ťažší následok, zahrnutý v kvalifikovanej skutkovej podstate a je príčinou pre vyššiu trestnú sadzbu (§ 199 ods.4 TZ znásilnenie)
3. Škodlivý následok, ktorého zamedzenie alebo náprava je podmienkou beztrestnosti z dôvodu účinnej ľútosti. Obsahuje škodu na objekte i hmotnom predmete útoku a niekedy aj nezavinené následky
4. Ťažký a ťažko napravitelný následok sa vyskytuje ako porucha a spravidla ho nemožno napraviť. Predstavuje podmienku pre uloženie trestu odňatia slobody mladistvému 7-15 r.(§117 ods. 3 TZ).

Následok má svoje opodstatnenie v tom, že na základe jeho povahy a rozsahu pri konkrétnom trestnom čine súd určuje závažnosť činu, ako aj druh a výmeru trestu pre páchatel'a.

➤ Príčinný vzťah

Treticu obligatórnych znakov objektívnej stránky uzatvára príčinný vzťah tzv. kauzálny nexus. Kauzálny nexus predstavuje vzťah medzi trestným konaním a spôsobeným následkom. Platí zásada, že trestná zodpovednosť osoby existuje len vtedy, ak osoba svojím konaním spôsobila následok. Existencia príčinného vzťahu je podmienená existenciou kauzality medzi konaním a účinkom (zmena na hmotnom predmete útoku), ale aj medzi konaním a následkom, pri ktorom sa vyžaduje použitie vyššej trestnej sadzby, alebo následok je sám o sebe príťažujúcou okolnosťou. Z uvedeného vyplýva, že príčinný vzťah je podmienkou, ktorá zakladá trestnú zodpovednosť. Ako právna teória, tak aj prax pozná prípady, kedy práve príčinný vzťah trestnú zodpovednosť vylučuje. Jedná sa o inštitút účinnej ľútosti upravený v § 85 TZ , ktorý predstavuje jednu z okolností

⁵³ MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, s. 152

vylučujúcich trestnú zodpovednosť. V spomenutom paragrafe sú taxatívne uvedené trestné činy, pri ktorých trestnosť zaniká ak páchatel' dobrovoľne : písm. „a – škodlivý následok trestného činu zamedzil alebo napravil alebo b- urobil o trestnom čine oznámenie v čase, keď sa škodlivému následku trestného činu mohlo ešte zabrániť“⁵⁴ Ďalším prípadom je príprava na zločin a pokus trestného činu, kde trestná zodpovednosť páchatel'a zaniká : §13 ods. 3 (príprava na zločin), „Trestnosť prípravy na zločin zaniká, ak páchatel' dobrovoľne a) upustil od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu zločinu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy alebo b) urobil o príprave na zločin oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, sa mohlo ešte odstrániť ...“⁵⁵; v § 14 ods. 3 (pokús trestného činu) to platí obdobne. Pri odpovedi na otázku, či sa príčinný vzťah vyskytuje aj medzi následkom a opomenutím sa v rámci vývoja trestného práva vyskytovali rozdielne názory. Právni teoretici pri tejto problematike dospeli k záveru, ktorý platí aj v súčasnosti, a to , že sa príčinný vzťah vyskytuje aj pri omisívnych deliktoch. Východiskovým pre toto tvrdenie je ustanovenie § 122 ods.1 TZ z obsahu ktorého existencia kauzality priamo vyplýva. Vzniku následku predchádza veľké množstvo javov medzi ktorými sa nachádzajú tak pozitívne, ako aj negatívne okolnosti, ktoré ho podmieňujú. Pri opomenutí dochádza k vzniku následku na základe okolností, ktoré by vzniku následku mohli predchádzať a zabrániť mu.,, Opomenutie v sebe zahŕňa aj potlačenie vôľového impulzu na odvrátenie následku.“⁵⁶

„Najvšeobecnejší význam má príčinný vzťah pri zisťovaní podmienok a príčin trestnej činnosti, čo je najdôležitejšou úlohou orgánov činných v trestnom konaní a súdu v jednotlivom prípade; zovšeobecnenie takto získaných poznatkov je potom úlohou kriminológie.“⁵⁷

Pri určovaní príčinného vzťahu sa v trestnom práve uplatňuje tzv. teória podmienok, ktorá pojednáva o tom, či by nastal konkrétny následok, ak by ku konaniu reálne nedošlo. Pri špecifikovaní vzniku príčinného vzťahu zohrávajú svoju dôležitú úlohu príčiny a podmienky následku. Príčina konkrétneho trestného činu má subjektívny charakter, ktorý

⁵⁴ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁵⁵ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁵⁶ MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, s. 152

⁵⁷ MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, s. 157

spočíva v osobe páchatel'a a súvisí s jeho motívom a zavinením. Naproti tomu podmienka trestného činu sa vyznačuje objektívnym charakterom , ktorý existuje bez pričinenia páchatel'a . Páchatel' takúto podmienku len využíva, alebo je takouto podmienkou vyprovokovaný k realizácii príčiny a uskutočneniu zámeru. Pri takto vymedzenej definícii príčin a podmienok je zrejmé, že hodnotenie podmienok sa nebude realizovať cez osobu páchatel'a, ako je to pri hodnotení príčin. Podmienky sú súčasťou príčinného vzťahu, kvôli trestnoprávnemu postihu takého konania, ktoré predstavuje len podmienku pre vznik následku- platí to pri formách účasti (pomoci).

Príčinná súvislosť sa nevyklučuje v prípade, ak popri príčine následku pôsobila aj nejaká iná príčina, bez ohľadu nato, či každá z príčin by vyvodila následok osamote alebo len v spojení. Naproti tomu, pokiaľ by takáto iná príčina spôsobila následok a úplne nahradila konanie páchatel'a pôsobila by ako výlučná príčina. Podmienka príčinnej súvislosti by nebola dodržaná.

Príčinná súvislosť môže mať povahu náhody, náhoditosti alebo nevyhnutnosti. Pri náhode nedochádza k vzniku trestnej zodpovednosti, pretože má charakter nepredvídateľnosti vývoja určitých javov. To, že určitý jav za určitých podmienok môže, ale nemusí prebiehať určitým spôsobom charakterizuje náhoditosť. Nevyhnutnosť si vznik určitého javu vyžaduje a v zásade zakladá vyššiu trestnú zodpovednosť.

V trestnom práve sa uplatňuje zásada izolácie javov, ktorá vymedzuje trestnoprávne príčiny a trestnoprávne následky. Z toho vyplýva, že trestné právo prihliada len na príčiny a následky pre trestné právo rozhodné., *Trestnoprávne relevantnou príčinou je protiprávne konanie trestne zodpovedného páchatel'a opísané v skutkovej podstate a trestnoprávne relevantným následkom je následok takisto opísaný v skutkovej podstate trestného činu.* ⁵⁸V súvislosti s naplnením príčinného vzťahu nie je dôležitá len existencia príčin a podmienok následkov, ale aj ich samotný význam pre spôsobenie následku. Kvôli tomu sa uplatňuje ďalšia zásada, zásada gradácie príčinnej súvislosti, ktorá určuje stupeň spôsobenia následku na základe rôznorodosti príčin, podmienok a ich vplyv na následok. Pokiaľ stupeň spôsobenia následku je na takej úrovni, že príčinná súvislosť je bezvýznamná, nepôjde o naplnenie objektívnej stránky, a tým pádom ani o trestný čin. Trestná zodpovednosť vzniká len pri spojení príčinného vzťahu a zavinenia. „...pri úmysle ako forma zavinenia sa vyžaduje, aby si páchatel' predstavoval tento priebeh príčinného

⁵⁸ IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.118

vzťahu aspoň ako možný a bol s ním pre tento prípad uzrozumený. “⁵⁹Nezavinené následky sa nepričítajú. Čo sa týka nedbanlivosti ako druhej formy zavinenia, na pričítanie následku je potrebné predvídanie následku páchatelom a spoliehanie sa nato, že následok nespôsobí, a to bez primeraných dôvodov. Za pričítanie následku tiež stačí aj to, keď páchatel podľa okolností a svojich pomerov vznik následku predvídať mal alebo mohol.

Už spomínané fakultatívne znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty sú hmotný predmet útoku, účinok, čas, miesto a spôsob spáchania trestného činu. Tieto fakultatívne znaky sa nevyskytujú pri všetkých skutkových podstatách trestných činov. Pokiaľ sa však objavia v znení skutkovej podstaty niektorého trestného činu, tak sa považujú za znaky povinné.

Hmotný predmet útoku ako jeden z fakultatívnych znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty je : „*Predmetom útoku je človek, zvierka alebo vec, na ktoré páchatel útočí, aby zasiahol objekt skutkovej podstaty trestného činu.*“⁶⁰Nie pri všetkých trestných činoch sa hmotný predmet útoku vyskytuje. Pri niektorých trestných činoch sa vyslovene predmet útoku vyžaduje, aby sa mohlo jednáť o trestný čin, a to aj napriek tomu, že nie je v znení skutkovej podstaty priamo vyjadrený (postačuje jeho existencia v predstavách páchatel'a) ,napr. § 145 TZ trestný čin vraždy.⁶¹

Predmet útoku a prostriedok, ktorým bol trestný čin spáchaný sa nestotožňujú . Prostriedok na rozdiel od predmetu útoku je len nástroj, ktorý sa použil na spáchanie trestného činu napr. predmetom útoku je život, prostriedkom spáchania trestného činu je strelná zbraň. Uvedené však nevylučuje, že nemôže dôjsť k stotožneniu týchto dvoch pojmov. Nastáva moment, kedy tá istá osoba alebo vec je najskôr predmet útoku , a následne sa stáva prostriedkom napr. odcudzená zbraň alebo auto, ktoré neskôr páchatel použije na spáchanie trestného činu lúpeže. „ *Zmena na hmotnom predmete útoku v podobe jeho poškodenia sa nazýva účinok. Rovnako ako hmotný predmet útoku aj účinok je fakultatívnym znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu.*“⁶² Taktiež účinok nemožno stotožňovať s následkom objektívnej stránky skutkovej podstaty, ktorý predstavuje už dôsledok porušenia alebo ohrozenia objektu. Účinok „*nie je ani atribútom*

⁵⁹ IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.119

⁶⁰ IVOR,J., ZÁHORA, J. : *Základy rekonštruovaného trestného práva*. Bratislava : APZ Bratislava, 2005, s. 21

⁶¹MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, s. 141

⁶² IVOR,J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s.109

predmetu útoku, nakoľko aj pri trestných činoch, ktoré majú predmet útoku, nemusi k účinku vždy dôjsť (napr. pri pokuse).“⁶³

Z hľadiska konania sa trestný čin pohrdania súdom zaraďuje medzi trestné činy spáchané komisívnym konaním, teda ide o komisívny delikt, čo priamo vyplýva zo znenia skutkovej podstaty tohto trestného činu „Kto opakovane konaním...“ Páchateľ sa dopustí trestného činu pohrdania súdom, ak sa dopustí jednej z troch alternatív, a to : rušenie pojednávania súdu, urážlivé správanie voči súdu a neuposlušnosť príkazu súdu. Uvedeným konaním môže páchateľ spôsobiť ohrozenie práv a právom chránených záujmov, čím sa rozumie ohrozenie autority súdu, jeho dôstojnosti. Druh následku je v tomto prípade následok, ktorý je súčasťou základnej skutkovej podstaty. Aby bola naplnená objektívna stránka skutkovej podstaty, pri trestnom čine pohrdania súdom sa vyžaduje úmyselné zavinenie, tým pádom príčinný vzťah musí byť aspoň v predstavách páchateľa. Z fakultatívnych znakov objektívnej stránky sa priamo v zákonom ustanovení tohto trestného činu nachádza hmotný predmet útoku, ktorým je súd; miesto spáchania trestného činu, ktorým je miesto pojednávania súdu; a tiež je uvedený aj spôsob spáchania trestného činu, opakovane a v alternatíve písmena a) je tento spôsob doplnený o závažný spôsob a v písmene b) je spôsob spáchania trestného činu urážlivé správanie a znevažovanie súdu.

2.3.3 Sankcia

Za trestný čin pohrdania súdom TZ v osobitnej časti umožňuje páchateľovi uložiť trest odňatia slobody až do dvoch rokov. Trest odňatia slobody je univerzálnym druhom trestu, keďže sa uvádza pri všetkých trestných činoch a je ho možné uložiť akémukoľvek páchateľovi. Trestný čin pohrdania súdom nemá dolnú hranicu trestnej sadzby, má iba hornú hranicu, ktorá môže byť prekročená len v prípade : ak páchateľ spáchal okrem trestného činu pohrdania súdom aj iný trestný čin, ktorého trestná sadzba je vyššia, súd mu pri jeho odsúdení uloží úhrnný trest⁶⁴ podľa prísnejšieho ustanovenia; alebo ak páchateľ spáchal nejaký trestný čin skôr ako súd vyhlásil odsudzujúci rozsudok za trestný čin

⁶³MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, s. 141

⁶⁴ Pozri § 41 ods.1 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

pohrdania súdom, tak mu bude uložený súhrnný trest⁶⁵, ktorý nesmie byť miernejší ako trest uložený skorším rozsudkom a zároveň zruší tento rozsudok.

Trest za trestný čin pohrdania súdom je :

- Podľa postihu na právach odsúdeného a ujmy, ktorá ho postihuje ide o trest postihujúci slobodu
- Podľa zásady nezlučiteľnosti trestov a jeho určitosti ide o relatívne určitý trest, keďže je limitovaný hornou hranicou
- Trest, ktorý je možné uložiť každému páchatel'ovi
- Trest, ktorý sa môže uložiť len dospelému páchatel'ovi
- Podľa možnosti uloženie trestu s náhradným trestom alebo bez neho ide o trest bez náhrady⁶⁶

⁶⁵ Pozri § 42 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁶⁶ KOLESÁR, J. : *Sankcie v trestnom práve*. Prievidza: Citocom, 2010, s. 33

3 TRESTNÝ ČIN POHRDANIA SÚDOM V PRÁVNEJ PRAXI

3.1 ŠTATISTICKÉ ÚDAJE OD 1.1.2006

Trestný čin pohrdania súdom bol zavedený v roku 1992. Jeho začlenenie do Trestného zákona bolo ovplyvnené zmenami po roku 1989 a hlavne prípravami na osamostatnenie sa a harmonizovanie právneho poriadku SR s právnymi poriadkami iných demokratických štátov. Od prijatia nového a v súčasnosti účinného Trestného zákona č. 300/2005Z.z.výskyt TČPS v porovnaní s inými trestnými činmi nie je častý. Skutková podstata tohto trestného činu bola od svojho pôvodného znenia do prijatia zákona č. 300/2005 Z.z. menená dva krát. Týmito zmenami však samotná podstata trestného činu nebola dotknutá. Prvá zmena v roku 2002 rozšírila alternatívy na uloženie tohto trestného činu, čím sa predišlo neodôvodneným priet'ahom v konaní v prípade, že by neboli poslúchnuté výzvy a príkazy súdu. V praxi to znamená, že osoba, ktorá je obžalovaná zo spáchania nejakého iného trestného činu a ignorovala by príkaz alebo výzvu súdu, tak pod hrozbou sankcie za spáchanie TČPS je väčšia pravdepodobnosť, že tak daný príkaz alebo výzvu poslúchne. Samozrejme nemusí ísť len o obžalovaného. Ako zo samotnej skutkovej podstaty tohto trestného činu vyplýva všeobecný subjekt, môže ísť aj o iné osoby, ktoré boli súdom vyzvané niečo splniť, predložiť poprípade zdržať sa niečoho. Napríklad často sa za tento trestný čin obvinia svedkovia, ktorý sú vyzvaný svedčiť v nejakej veci a nemajú právo na odopretie výpovede.

Časová pôsobnosť TZ : „Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesení rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší.“

Nasledujúce údaje predostierajú rozsah kriminálnej činnosti plynúcej z trestného činu pohrdania súdom tj. stíhané, obžalované, odsúdené osoby za tento trestný čin a vychádzajú zo štatistík generálnej prokuratúry, zverejnených na internetovej stránke generálnej prokuratúry SR.

Podľa zákona č. 300/2005 Z.zv znení neskorších predpisov

V roku 2006 za TČPS v zmysle § 343 TZ boli trestne stíhané 2 osoby, z toho jedna osoba bola stíhaná v obvode KP Trnava a jedna osoba v obvode KP Nitra; obžalovaná bola jedna osoba v obvode KP Nitra; žiadna osoba nebola za tento trestný čin odsúdená.

V roku 2007 za TČPS v zmysle § 343 TZ boli trestne stíhané 3 osoby, z toho jedna osoba bola stíhaná v obvode KP Bratislava, jedna osoba v obvode KP Žilina a jedna osoba v obvode KP Banská Bystrica; obžalovaná osoba bola jedna v obvode KP Bratislava a KP Žilina; odsúdená nebola žiadna osoba.

V roku 2009 za TČPS v zmysle § 343 TZ bolo trestne stíhaných 7 osôb z toho 2 osoby v obvode KP Nitra a 2 v obvode KP Žilina, ostatné v obvode KP Trenčín, Bratislava a Banská Bystrica; odsúdené boli 3 osoby, z toho jedna v obvode KP Trnava, jedna v obvode KP Trenčín a KP Banská Bystrica.

V roku 2010 za TČPS v zmysle § 343 TZ bola trestne stíhaná odsúdená a obžalovaná jedna osoba v obvode KP Žilina a v obvode KP Bratislava obžalovaná jedna osoba.

V roku 2011 za TČPS v zmysle § 343 TZ boli trestne stíhané 2 osoby, z toho jedna v obvode KP Trenčín a jedna v obvode KP Žilina; obžalovaná bola jedna osoba v obvode KP Trenčín; odsúdené boli 2 osoby v obvode KP Žilina.

V roku 2012 za TČPS v zmysle § 343 TZ boli trestne stíhané 3 osoby, z toho jedna v obvode KP Trenčín, jedna v obvode KP Nitra a jedna v obvode KP Košice; obžalovaná bola jedna osoba v obvode KP Nitra; odsúdené boli 3 osoby v obvodoch spomínaných krajských prokuratúr.

V roku 2013 za TČPS v zmysle § 343 TZ boli trestne stíhaných 5 osôb z toho 2 v obvode KP Nitra, 2 v obvode KP Žilina a jedna v obvode KP Prešov; obžalovaných bolo 5 osôb v obvode krajských prokuratúr v takom istom pomere ako pri stíhaných osobách; odsúdená nebola žiadna osoba.

V roku 2014 za TČPS v zmysle § 343 TZ boli trestne stíhané a obžalované 3 osoby v obvode KP Žilina, Nitra a Trenčín v každom jedna osoba; odsúdené boli 4 osoby a to v obvode KP Nitra.

Podľa zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov

V roku 2006 za TČPS v zmysle § 169b boli trestne stíhané 2 osoby, z toho jedna v obvode KP Trnava a jedna v obvode KP Nitra; obžalované neboli žiadne osoby; odsúdených osôb bolo 5 z toho v obvode KP Bratislava jedna osoba, v obvode KP Trnava 2 osoby, v obvode KP Trenčín jedna osoba a jedna v obvode KP Košice.

V roku 2007 za TČPS v zmysle § 169b boli trestne stíhané 4 osoby z toho 3 osoby v obvode KP Nitra a jedna v obvode KP Banská Bystrica; obžalované a odsúdené osoby neboli žiadne.

V roku 2009 za TČPS v zmysle § 169b bola trestne stíhaná jedna osoba v obvode KP Trnava; obžalované neboli žiadne osoby; odsúdená bola jedna osoba v obvode KP Banská Bystrica.

V roku 2010 za TČPS v zmysle § 169b bola trestne stíhaná jedna osoba v obvode KP Bratislava; obžalovaná jedna osoba v obvode KP Bratislava ; odsúdené neboli žiadne osoby.

V roku 2011 a 2012 za TČPS v zmysle § 169b štatistické údaje neuvádzajú žiadne stíhané, obžalované ani odsúdené osoby.

V roku 2013 za TČPS v zmysle § 169b neboli trestne stíhané ani obžalované žiadne osoby; odsúdená bola jedna osoba v obvode KP Bratislava.

V roku 2014 za TČPS v zmysle § 169b neboli trestne stíhané ani obžalované žiadne osoby; odsúdená bola jedna osoba v obvode KP Bratislava.

V súhrne bolo od roku 2006-2014 za TČPS podľa zákona č. 300/2005 Z.z. trestne stíhaných 26 osôb, obžalovaných 18 osôb, odsúdených 14 osôb a podľa zákona č. 140/1961 Zb. trestne stíhaných 8, obžalovaná 1 osoba a odsúdených 8 osôb. Vychádzajúc z verejne dostupných štatistických údajov, s prihliadnutím na časovú pôsobnosť zákonov, na základe ktorej trestné činy pohrdania súdom súdené podľa zák. č. 140/1961 boli spáchané do konca účinnosti tohto zákona t.j. do 31.12.2005 je možné poukázať nato, že

po roku 2006 kriminalita v oblasti pohrdania súdom stúpla v priemer dvojnásobne, v poukázaní na vytýčené 9 ročné obdobie.

3.2 ANALÝZA ROZHODNUTÍ SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

▪ §343 písm. a) b) Trestného zákona

Objektívna stránka TČPS podľa § 343 v písm. a) a b) TZ zahŕňa konanie páchatel'a, ktoré závažným spôsobom ruší súdne pojednávanie, a tiež urážlivé správanie počas pojednávania smerujúce voči dôstojnosti súdu. Vychádzajúc z rozhodnutí okresných súdom SR sa za rušenie pojednávania súdu považuje : dostavenie sa páchatel'a na pojednávanie pod vplyvom alkoholických látok, čím sa zmarí vykonanie pojednávania (Okresný súd Nové Mesto nad Váhom 1T/145/2011); rôzne výkriky páchatel'a; zasahovanie do slovného prejavu; neodpovedanie na položené otázky; rozprávanie bez udelenia slova. Za urážlivé správanie Okresný súd Dolný Kubín v rozsudku 2T/16/2015 považoval konanie páchatel'a pod vplyvom alkoholických nápojov, ktorým obviňoval sudcu z požitia alkoholických nápojov a tvrdil, že kvôli údajnému užitiu alkoholických nápojov nevie čo robí, a z tohto dôvodu bolo hlavné pojednávanie odročené. Urážlivým správaním sa chápu aj verbálne útoky t.j. hlavne použitie nadávok na adresu sudcu. Keď dôjde ku konaniu podľa alternatív písm. a) alebo b) sudca môže uložiť páchatel'ovi poriadkovú pokutu alebo dať páchatel'a z pojednávacej miestnosti vyviešť, ak v jeho prítomnosti nie je možné v pojednávaní pokračovať.

O obvinení páchatel'a za TČPS nerozhoduje sudca voči ktorému smerovali či už verbálne útoky alebo ktorý viedol pojednávanie, kde konaním páchatel'a došlo k naplneniu skutkovej podstaty TČPS. Tento sudca sa dostáva do pozície poškodenej osoby a nemohla by mu byť pridelená trestná vec na prejednanie, pretože by mohla byť ľahko namietateľná jeho zaujatosť. Na predchádzanie takýchto situácií slúži inštitút vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní, súdu a iných osôb

Paragraf 31 ods.1 stanovuje podmienky vylúčenia sudcu a prísediaceho sudcu, prokurátora, policajta, probačného a mediačného úradníka, vyššieho súdneho úradníka , súdneho tajomníka a zapisovateľ'a u ktorých možno mať v danej trestnej veci pochybnosť o ich

nezaujatosti.⁶⁷ Dôvody kvôli ktorým sa uplatňuje tento procesný inštitút, spočívajú v pomere spomínaných osôb :

- k prejednávanej veci
- k niektorej z osôb, ktorá je úkonom trestného konania priamo dotknutá alebo
- k jej obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencovi
- k iným orgánom činným v trestnom konaní

Osoby, ktorých sa konanie priamo dotýka sú najčastejšie strany trestného konania... „*Pomer k prejednávanej veci môže spočívať napríklad: v tom, že úradná osoba uvedená v tomto ustanovení bola sama poškodená trestným činom alebo boli poškodené jej blízke osoby.*“⁶⁸ Vylúčená bude tiež aj úradná osoba, ktorá má k osobám úkonom priamo dotknutým, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom príbuzenský vzťah alebo iný obdobný vzťah (druh, družka). „*Za relevantný pomer je potrebné považovať aj súčasný, alebo minulý bližší priateľský vzťah, nepriateľský vzťah, osobný alebo pracovný konflikt, ako aj dlhodobejší bezprostredný osobný alebo pracovný kontakt, ktorý by mohol odôvodňovať pochybnosť o nezaujatosti.*“⁶⁹ Účelom tohto inštitútu je vylúčenie možnosti pochybnosti o nestrannosti sudcu a predchádzanie vzneseniam námietok zaujatosti po vykonaní dokazovania, čo môže viesť k jeho zmareniu a predlžovaniu trestného konania. „*Námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia.*“⁷⁰

V trestnej veci obžalovaného za útok na orgán verejnej moci podľa § 322 ods. 1 b) TZ a za TČPS podľa § 343 písm. a) b) TZ , ktorá na základe obžaloby podanej prokurátorom Okresnej prokuratúry Komárno na Okresný súd Nové Zámky bola pridelená na vybavenie do senátu sudcu Okresného súdu Nové Zámky. Sudca, ktorému bola vec pridelená, ako aj ostatní sudcovia Okresného súdu Nové Zámky oznámili svoju zaujatosť pre pomer k osobe poškodenej sudkyne, ktorej sa útokom trestného konania dotýka, pretože ide o ich kolegyňu. Z tohto dôvodu predseda Okresného súdu Nové Zámky predložil vec nadriadenému súdu s návrhom na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 ods.1 TP.

⁶⁷ Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

⁶⁸ Dostupné na internete : http://www.gjarpo.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_poriadok_s_komentarom.pdf [28.1.2016]

⁶⁹ Dostupné na internete:

http://www.gjarpo.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_poriadok_s_komentarom.pdf[28.1.2016]

⁷⁰ Pozri §31 ods 4 zák. č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

Nadriadený Krajský súd Nitra uznesením rozhodol o odňatí veci príslušnému Okresnému súdu Nové Zámky a prideleniu veci Okresnému súdu Komárno.⁷¹

„Z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.“⁷² „Odňatie a prikázanie veci (delegácia) nemôže byť prostriedkom odňatia obvineného zákonnému sudcovi, preto je splnenie podmienok ustanovenia § 23 nevyhnutnou podmienkou delegácie, bez ktorej je takýto postup nezákonný.“⁷³

„Súdna prax za dôležité dôvody považuje také, ktoré v konkrétnom prípade umožnia celkovo lepšie uplatniť základné zásady trestného konania a splnenia jeho účelu iným súdom toho istého druhu a stupňa, než súdom miestne príslušným. Takýmito dôvodmi sú predovšetkým okolnosti, ktoré zabezpečujú náležité zistenie skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, výchovné pôsobenie konania a čo najrýchlejšie, avšak zákonné a spravodlivé prejednanie a rozhodnutie veci. Za dôležité dôvody v zmysle citovaného zákonného ustanovenia treba podľa ustálenej súdnej praxe považovať aj zistenie takých skutočností, ktoré pre svoju závažnosť môžu opodstatňovať vznik pochybností o nezaujatosti príslušného súdu, znamenajúcej napokon vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu vrátane predsedu a podpredsedu z rozhodovania.“⁷⁴

- **§ 343 písm.c) Trestného zákona**

Rozsudok 2T/84/2013

Okresný súd Nové Zámky v rámci občianskeho súdneho konania, v právnej veci navrhovateľa XY voči odporkyni ZY sa domáhal zrušenia a vyporiadania ich podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam a zároveň navrhoval vyporiadať ho prikázaním všetkých nehnuteľností do výlučného vlastníctva odporkyne za primeranú náhradu. Za účelom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva nehnuteľností súd prizval

⁷¹ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 22.6.2011 sp.zn. 5 Ndt 10/2011

⁷² Pozri § 23 ods.1 zák. č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

⁷³ Dostupné na internete:

http://www.gjarpo.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_poriadok_s_komentarom.pdf[28.1.2016]

⁷⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 22.6.2011 sp.zn. 5 Ndt 10/2011

znalkyňu z odboru stavebníctva na vypracovanie znaleckého posudku, na základe ktorého mali byť predmetné nehnuteľnosti ocenené.

- V zmysle § 130 ods. 2 : ak nie je možné dopraviť predmet ohliadky na súd, vykoná sa ohliadka na mieste a je potrebné na ňu predvolať osoby, ktoré sa predvolávajú aj na súd.⁷⁵

Znalkyňa za účelom ohliadky stanovila niekoľko termínov vykonania ohliadky. Vo februári 2008 bol stanovený prvý termín ohliadky a účastníci konania vyzvaní na sprístupnenie nehnuteľností. Uvedená ohliadka sa nekonala z dôvodu, že odporkyňa s ohliadkou nehnuteľností nesúhlasila, je odcestovaná a požiadala o určenie nového termínu. V marci a máji 2008 boli určené ďalšie termíny vykonania ohliadky, ktoré tiež neprebehli z dôvodov zo strany odporkyne, ktorá najprv nesúhlasila aby sa ohliadky zúčastnil navrhovateľ s právnym zástupcom a potom z dôvodu vážnych skutočností ktoré sa vyskytli a o ktorých informovala Krajský súd v Nitre a uviedla, že do vydania rozhodnutia Krajského súdu Nitra nesprístupní nehnuteľnosti. Po takto neuskutočnených ohliadkach bola odporkyňa v auguste 2008 predvolaná Okresným súdom Nové Zámky a bola jej oznámená povinnosť ustanovenej znalkyni umožniť ohliadku nehnuteľností v termíne určenom znalkyňou pod následkom uloženia poriadkovej pokuty.

- S odkazom na § 53 ods.1, ods.2 môže súd uznesením uložiť poriadkovú pokutu, tomu, kto hrubo sťažuje postup konania tým, že v súdom určenej lehote neurobí úkon alebo nesplní povinnosť stanovenú súdom, neuposlúchne príkaz daný súdom a svoju nečinnosť včas a z vážnych dôvodov neospravedlní a to až do výšky 820 euro. V prípade opakovania takéhoto konania poriadková pokuta môže dosiahnuť výšku až 1640 eur.⁷⁶

Znalkyňa stanovila termín ohliadky na október 2008, ktorá sa neuskutočnila z dôvodu podmienenia sprístupnenia nehnuteľnosti odporkyňou po ukončení dedičského konania, začo jej bola v decembri uložená uznesením Okresného súdu Nové Zámky poriadková pokuta vo výške 166 eur, ktoré nadobudlo právoplatnosť až v marci 2009, keďže sa odporkyňa voči uloženiu pokuty odvolala. Následne bol v decembri 2008 vytýčený ďalší termín ohliadky, ktorá bola opäť zmarená a dôvodom bolo podanie sťažnosti v predmetnej civilnoprávnej veci a odcestovania. V marci 2009 bol odporkyňi doručený list z okresného

⁷⁵ Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov

⁷⁶ Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov

súdu, v ktorom bola opätovne upozornená na povinnosť umožniť znalkyni prístup do nehnuteľností pod hrozbou poriadkovej pokuty. Po takomto písomnom upozornení boli od apríla do augusta 2009 stanovené ďalšie tri termíny na vykonanie ohliadky, ktoré sa neuskutočnili zo zdravotných dôvodov odporkyne, na ktoré sa náležite ospravedlnila a svoje tvrdenia podložila aj lekársnym potvrdením, čo si súd následne aj overil. V decembri 2009 sa odporkyňa dostavila na predvolanie na súd, kde opäť bola podrobená poučeniu a následku uloženia poriadkovej pokuty, ale aj na následky podania trestného oznámenia pre podozrenie z trestného činu pohrdania súdom podľa §343 Trestného zákona. Odporkyňa zápisnicu z tohto pojednávania nepodpísala.

- Tu je možné poukázať na jeden z objektívnych znakov skutkovej podstaty trestného činu pohrdania súdom a to predchádzajúce upozornenie.

V nasledujúcich rokoch 2010 a 2011 boli vytýčené znalkyňou štyri termíny, ktoré boli zmarené znovu z neopodstatnených dôvodov a uložená ďalšia poriadková pokuta vo výške 350 eur, hneď po prvom stanovenom termíne. V januári 2012 sa odporkyňa dostavila na súd, kde sa snažila o vysvetlenie svojho konania, odvolávala sa nato, že súdu predloží podľa nej sfaľšované dokumenty. Začiatkom februára 2012 na pojednávaní Okresný súd Nové Zámky stanovil termín ohliadky na 25.2.2012 a určil presnú hodinu konania ohliadky a upozornil odporkyňu, že ak bez vážnych dôvodov neumožní znalkyni vstup do predmetu ohliadky, bude jej uložená poriadková pokuta a podané trestné oznámenie. Zápisnicu odmietla podpísať aj napriek prítomnosti jej právnej zástupkyne.

- Po prvom upozornení z decembra 2009 na možný následok podania trestného oznámenia tu už bolo odporkyne jasne oznámené, že bude podané trestné oznámenie v prípade neumožnenia ohliadky nehnuteľnosťami.

Keďže odporkyňa neumožnila znalkyni prístup do nehnuteľností ani v presne súdom vytýčenom termíne, v marci 2012 jej bola uložená poriadková pokuta vo výške 800 eur a po poslednom vytýčenom termíne na august 2012 pokuta vo výške 1000 eur.

- Uložené pokuty poukazujú na závažnosť konania odporkyne, čomu zodpovedá aj ich rastúci charakter. Boli ukladané kvôli opakovanému nerešpektovaniu príkazu súdu, čím hrubo sťažovali priebeh civilného konania.
- Pri ukladaní poriadkovej pokuty súd nezvažuje len závažnosť zmareného procesného úkonu, ale prihliada aj na sociálnu situáciu osoby, ktorá má byť

poriadkovou pokutou priamo dotknutá. Úmernosť poriadkovej pokuty k závažnosti zmarenia konania a sociálneho dopadu na osobu má byť taká, že poriadkovou pokutou sa spôsobí citeľná, no nie likvidačná ujma, ktorou sa dosiahne zamýšľaný účel. Súd by mal náležite zohľadňovať sociálny status a pomery osoby a neurčovať neprimerane vysokú výmeru poriadkovej pokuty.⁷⁷

Na základe konania odporkyne bolo voči nej začaté trestné stíhanie a prokurátor dňa 19. 6.2013 vzniesol voči obvinenej obžalobu. Samosudkyňa Okresného súdu Nové Zámky vydala trestný rozkaz v júny 2013, ktorým bola obvinená uznaná vinnou zo spáchania pokračovacieho prečinu pohrdania súdom v zmysle § 343 písm. c) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že :

Od roku 2008 sa opakovaným a dlhodobým nerešpektovaním pokynov Okresného súdu Nové Zámky v právnej veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, kde vystupovala obvinená ako odporkyňa, a to aj napriek opakovaným písomným a ústnym upozorneniam sudcu z augusta 2008, decembra 2009 a februára 2012 a trom uloženým právoplatným poriadkovým pokutám, vždy neopodstatnene zmarila ohliadku nehnuteľností, ktorú mala vykonať znalkyňa z odboru stavebníctva, a zároveň bola poverená vypracovaním znaleckého posudku. Termínov ohliadky bolo vytýčených viacero v intervaloch priemerne každý tretí mesiac od roku 2008-2012. Obvinená sama alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu pred konaním každého vytýčeného termínu využila neopodstatnené zámienky napríklad, že bude odcestovaná, odvolala sa proti uzneseniam o uložení pokuty, podala sťažnosť vo veci civilného konania, nebola upovedomená v dostatočnom predstihu, je predvolaná na iné konanie, podala na sudcu XX v predmetnom civilnom konaní sťažnosť a námietku zaujatosti. V nadväznosti nato, v júli 2012 znovu zmarila ohliadku nehnuteľností z dôvodu existencie vážnych právnych dôvodov, pre ktoré podala trestné oznámenie, o čom deň pred konaním ohliadky znalkyňu upovedomila písomným oznámením a ktoré skutočnosti boli preukázané aj listom jej právnej zástupkyne v občianskom súdnom konaní z augusta 2012, kvôli čomu jej bola uložená poriadková pokuta vo výške 1000 eur.

- Z obsahu § 2 ods.15 vyplýva obžalovacia zásada : „*Trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe návrhu alebo obžaloby podanej prokurátorom, ktorý v konaní*

⁷⁷Judikát Jtk 8/2013 Krajského súdu Žilinazo dňa 10.9.2013

*pred súdom obžalobu alebo návrh zastupuje*⁷⁸Pre konanie na súde je potrebná existencia žalobcu, ktorý podáva na obvinenú osobu žalobu, a tým pádom je tu potreba sudcu, ktorý spor musí rozhodnúť. Z toho vyplýva princíp bez žalobcu niet sudcu. Obžalobu podáva prokurátor, ktorý v spore zastupuje štát a záujmy spoločnosti. Ide o výlučné právo, ktoré patrí prokurátorovi. Obžalobu je možné až do začatia hlavného pojednávania vziať späť. V prípade trestného rozkazu sa obžaloba môže vziať späť dovtedy, kým sa nedoručí obvinenému alebo osobám oprávneným v jeho prospech podať odvolanie. Obžalobou sa prenáša povinnosť rozhodnúť o otázkach týkajúcich sa ďalšieho konania na súd. Keďže ide o prečin, ktorého horná hranica neprevyšuje osem rokov, tak vo veci rozhoduje samosudca, ktorý predbežne obžalobu neprejednáva, len skúma, či prípravné konanie prebehlo zákonne a či obžaloba poskytuje spoľahlivý podklad na ďalšie konanie. Samosudca preskúma obžalobu a v zmysle § 241 ods.1 písm. j) TP môže vydať trestný rozkaz. Čo sa týka trestného rozkazu, môže ním rozhodnúť samosudca v menej závažných veciach, a to aj bez nariadenia hlavného pojednávania, ak bol skutkový stav dostatočne preukázaný vykonanými dôkazmi. Trestný rozkaz je vydaný na základe spisového materiálu z vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Súd ním môže rozhodnúť len o skutku uvedenom v obžalobe. Trestný rozkaz prispieva k zrýchleniu a zhospodárneniu trestného stíhania. V tomto prípade neboli naplnené podmienky § 353 ods.5 TP, ktoré bránia vydať trestný rozkaz a to ak by išlo o konanie proti mladistvému, alebo osobe s pozbavenou alebo obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony.

Obvinenej na takto vymedzenom skutkovom základe Okresný súd stanovil s prihliadnutím na poľahčujúcu okolnosť - pred spáchaním trestného činu viedla riadny život v zmysle § 36 písm. j) TZ a neboli zistené žiadne priťažujúce okolnosti, t.z. že pomer poľahčujúcich okolností prevažuje, čím sa horná hranica trestnej sadzby znižuje o jednu tretinu stanovil trest odňatia slobody vo výmere troch mesiacov. Tiež boli splnené podmienky na podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody uvedené v § 49 ods. 1 a to:

- trest odňatia slobody neprevyšujúci dva roky

⁷⁸ Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

- a vzhľadom na osobu páchatel'a, na jej doterajší život, na prostredie v ktorom žije a pracuje, a tiež na okolnosti prípadu, nie je nevyhnutné na ochranu spoločnosti uloženie trestu odňatia slobody.⁷⁹
- Bola tu uplatnená zásada individualizácie, ktorá je uvedená v § 34 TZ, na základe ktorej súd musí pri určení trestu a jeho výmere prihliadnuť na konkrétne okolnosti činu, poľahčujúce a prit'azujúce okolnosti, osobné pomery páchatel'ov a na možnosti jeho opätovného začlenenia do spoločnosti. Táto zásada splýva so zásadou humanity, ktorá vplýva na neprimerané uloženie sankcie páchatel'ovi s prihliadnutím na jeho osobné pomery a okolnosti prípadu.

Súd ustanovil skúšobnú dobu na jeden rok. Obvinená podala proti trestnému rozkazu odpor na základe § 355 TP :

- z ktorého vyplýva, že voči trestnému rozkazu je možné podať odpor obvinenou osobou alebo osobami oprávnenými v jej prospech podať odvolanie v lehote ôsmich dní.
- Lehotu je možné prinavrátiť, ak bola z dôležitých dôvodov zmeškaná na žiadosť oprávnenej osoby, ktorá o navrátenie lehoty požiadala do troch dní od odpadnutia dôvodu.⁸⁰ Po podaní odporu samosudca nariadi hlavné pojednávanie. Súd v prípade podania odporu voči trestnému rozkazu a následným rozhodovaním o skutku nie je viazaný právnu kvalifikáciou a druhom trestu uvedeným v trestnom rozkaze.

V novembri 2013 sa konalo hlavné pojednávanie v trestnej veci obžalovanej. Obžalovanou bola deň pred konaním súdu doručená žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti jej právnej zástupkyne. Súd vyhodnotil, že práceneschopnosť právnej zástupkyne nie je dostatočným dôvodom nedostavenia sa na hlavné pojednávanie, a zároveň jej ospravedlnenie vyhodnotil ako nevčasné a nedostatočne vážne. V deň konania hlavného pojednávania nebolo súdu doručené plnomocenstvo na zastupovanie, čím nebolo preukázané jeho zvolenie.

- Súd viedol hlavné pojednávania v neprítomnosti obžalovanej, keďže boli splnené podmienky stanovené v § 252 ods. 2 TP a to : riadne doručená obžaloba, obžalovaná mala možnosť sa vyjadriť k skutku; obžalovaná bola na takúto

⁷⁹ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁸⁰ Pozri § 64 zák. č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

možnosť vykonania hlavného pojednávania upozornená a pri takto splnených podmienkach mal súd zato, že môže vec spoľahlivo rozhodnúť a dosiahnuť cieľ konania.

Na hlavnom konaní bolo vykonané dokazovanie prečítaním zápisníc o výpovedi obžalovanej z prípravného konania, výpoveďou svedka a listinnými dôkazmi zo spisu v civilnom konaní. Obžalovaná v prípravnom konaní vypovedala tri krát, kde prvý krát odmietla k veci vypovedať. V ďalších výpovediach uviedla nesúhlas s jej obvinením a ďalšie skutočnosti o civilnom konaní súvisiace so zaujatosťou sudcu, z ktorého strany malo dôjsť k donúteniu obžalovanej k podpisu presne neurčených dokumentov, načo reagovala podaním sťažnosti a námietkou zaujatosti. Taktiež sa odvolávala na svoj zdravotný stav, kvôli čomu boli ohliadky obžalovanou neumožnené. Následne bol predvolaný ako svedok sudca, ktorý rozhodoval v civilnom konaní a bol obžalovanou označeným za zaujatého. Uviedol, že sa uskutočnilo jedno civilné konanie v predmetnej veci, z ktorého vzišla nutnosť vykonať ohliadku nehnuteľností na vykonanie ktorej bola pribratá znalkyňa. Svedok vypovedal, že znalkyňa stanovila aspoň desať termínov na vykonanie ohliadky, ktoré obžalovaná neumožnila vykonať z rôznych dôvodov, z čoho svedok usúdil, že možno jeden alebo dva bolo relevantných. Ďalej uviedol, že obžalovaná bola opakovane písomne aj ústne upozornená na povinnosť umožniť znalkyni vstup do nehnuteľností. Písomné upozornenia boli obžalovanou prevzaté, ale príkaz súdu neuposlúchnutý, začo boli obžalovanej uložené pokuty v rôznych výškach. Svedok tiež uviedol, že z objektívnych dôvodov obžalovanej boli akceptovateľné jedine zdravotné dôvody. Na záver vypovedal, že civilné konanie nie je ukončené z dôvodu nepodania znaleckého posudku. Súd si na základe výpovede svedka zadovážil listinné dôkazy z civilného spisu Okresného súdu Nové Zámky o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, čím boli preukázané skutočnosti o skutkovej stránke veci uvedené v predchádzajúcich stranách tejto kapitoly. Bola vypočutá aj znalkyňa z odboru stavebníctva, ktorá bola do civilného konania pribratá na vypracovanie znaleckého posudku. Znalkyňa, ktorá bola vypočutá uviedla, že termíny vykonania ohliadky nehnuteľností vždy oznámila v dostatočnom predstihu obžalovanej, ako aj jej právnej zástupkyňi v písomnej forme a obžalovaná stále tieto písomné oznámenia prevzala. Potvrdila aj to, že obžalovaná písomne reagovala na oznámenia, pričom uvádzala rôzne dôvody pre ktoré neumožní ohliadku nehnuteľností vykonať. Niekedy to boli zdravotné dôvody, inokedy bolo dôvodom prebiehanie iných súdnych konaní. Znalkyňa uviedla, že

tieto skutočnosti vždy oznámila súdu. Počas prvých stanovených termínov vždy prišla na miesto konania a to asi dva krát, kedy zvonila no nikto neotváral.

- Súd pri hodnotení dôkazov vychádzal zo zásady voľného hodnotenia dôkazov : „*Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.*“⁸¹
Hodnotenie dôkazov nesmie vychádzať z ľubovôle hodnotiacich orgánov, čo by bolo ústavne neprípustné. „Hodnotenie dôkazov je zložitá myšlienková činnosť hodnotiteľov, pri ktorej hrá významnú úlohu ich vnútorné presvedčenie. Vnútorné presvedčenie hodnotiacich orgánov spočíva v rôznych objektívnych, ale i subjektívnych činiteľoch, napríklad rozsah ich vedomostí získaných štúdiom, ale i z praktických skúseností a pod.“⁸²

V konečnom dôsledku na základe vykonaných dôkazov mal súd zato, že obžalovaná svojím konaním naplnila všetky formálne aj materiálne znaky skutkovej podstaty trestného činu pohrdania súdom a to :

Narušila objekt trestného činu pohrdania súdom, t.z. narušila záujem na ochrane autority, vážnosti a rešpektu súdu, taktiež aj záujem na dôstojnom prejednaní veci bez zbytočných prietáhov. Dopustila sa porušovania objektu opakovaným konaním, a to aj napriek predchádzajúcemu upozorneniu (písomnému aj ústnemu) súdu na jej konanie. Jej konanie nebolo dostatočne ospravedlnené čo znamená, že nebolo včasné a vážne. Včasnosť sa preukazuje ospravedlnením, ktoré musí byť doručené súdu v dostatočnom časovom predstihu a zároveň bezodkladne potom, ako sa povinná osoba dozvedela o dôvodoch, ktoré jej príkaz súdu bránili vykonať. Obžalovaná v tomto prípade svoje ospravedlnenia doručovala vždy pár dní pred konaním ohliadky. Na druhej strane vážnosť má svoje ťažisko v pádnych dôvodoch, ktoré doviedli páchatel'a k neuposlušnosti príkazu súdu, čo súd konštatoval, že za takáto dôvod sa považujú preukázateľne existujúce zdravotné prekážky, prípadne dlhšiu dobu preukázateľne plánované odcestovanie osoby. Za takéto ospravedlnenie sa v žiadnom prípade nepovažuje subjektívny negatívny postoj osoby k

⁸¹ Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

⁸² KORGO, D. a kol : *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2013, s. 54

uloženému príkazu súdu.⁸³ Materiálna stránka trestného činu bola naplnená vzhľadom na jeho závažnosť, ktorá nebola nepatrná.

- Materiálny korektív § 10 ods.2 : „*Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.*“⁸⁴

Súd mal zato, že na rozdiel od obžaloby neumožnenie ohliadky v apríly, júli a auguste 2009 bolo dostatočne ospravedlnené a doložené aj lekársnym potvrdením, čo potvrdila aj znalkyňa, ktorá sa v týchto termínoch nedostavila ani na miesto konania ohliadky. V týchto troch prípadoch nebola naplnená subjektívna stránka úmyselného zavinenia, a tiež ani objektívna stránka. Súd vo výrokovej časti rozsudku vypustil uznanie viny za tieto tri termíny. Taktiež poukázal nato, že v prípade týchto troch útokov nejde o pokračovací trestný čin, ale trestný čin hromadný, kedy tieto tri činy samé o sebe by nemohli byť trestnými činmi a ani v tom prípade, ak by boli splnené ostatné podmienky (úmyselné zavinenie). Súd dospel k záveru, že nepripadá do úvahy oslobodenie obžalovanej spod obžaloby za tieto tri útoky osobitným výrokom súdu. Do výroku o vine súd nezahrnul ani posledné uloženie poriadkovej pokuty, keďže išlo o sankciu za neuposlušnosť a obžaloba už po tejto stanovenej pokute ďalší čin obžalovanej nekládol za vinu. Čo sa týka uloženého trestu, súd zotrval pri treste uloženom trestným rozkazom.

Obžalovaná podala voči rozsudku okresného súdu odvolanie v zákonnej lehote.

- Odvolanie predstavuje riadny opravný prostriedok ešte voči neprávoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni. Lehota na podanie odvolania je 15 dní od oznámenia rozsudku, t.j. od vyhlásenia rozsudku v prítomnosti osoby, ktorej sa má rozsudok doručiť, ak nie je prítomná, tak až doručením rozsudku. O odvolaní rozhoduje nadriadený súd. Obžalovaný môže podať odvolanie len voči výrokom rozsudku, ktoré sa ho priamo dotýkajú- výroky o vine. Odvolanie nie je možné podať voči vyhláseniam obžalovaného, ktoré urobil pred súdom, kde vyhlásil svoju nevinu, vinu alebo nepopretie skutku.⁸⁵⁸⁶

Vo veci ďalej rozhodol na verejnom zasadnutí v senáte Krajský súd Nitra v máji 2014.

⁸³ Rozsudok Okresného súdu Nové zámky zo dňa 28.11.2013 sp.zn. 2T/84/2013

⁸⁴ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁸⁵ KORGO, D. a kol : *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2013, s. 353

⁸⁶ Pozri § 309 zák. č. 301/2005 Z.z Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

- V rámci odvolania bol uplatnený jeho devolutívny účinok v zmysle § 315: „*O odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje krajský súd.*“⁸⁷

Obžalovaná žiadala o zrušenie rozhodnutia okresného súdu a oslobodenie spod obžaloby okresného prokurátora. S poukazom na uložený trest obhajkyňa uviedla, že pokuty uložené obžalovanej sú dostatočným trestom. Obžalovaná uviedla na svoju obhajobu, že danú nehnuteľnosť dala ohodnotiť dva krát a tvrdila, že vykonanie ďalšej ohliadky by bolo zbytočné a nevhodné, na čom dôvodila aj svoje predchádzajúce konanie. Ďalej sa odvolávala na skutočnosti o civilnom konaní vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva a uvádzala argumenty obdobné ako na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom (včasné ospravedlnenie).

Krajský súd po preskúmaní spisového materiálu z okresného súdu zistil, že bolo vykonaných a zadovážených dostatok dôkazov pre vydanie rozhodnutia a postup okresného súdu bol v súlade s ustanoveniami Trestného zákona a Trestného poriadku. Neboli zistené nijaké dôvody uvedené v § 321 Trestného poriadku, pre ktoré by mohol byť rozsudok zrušený. Krajský súd skonštatoval existenciu príčinnej súvislosti medzi konaním obžalovanej a vzniknutým následkom. Taktiež dospel k rovnakým skutkovým aj právnym záverom ako súd prvého stupňa a odôvodnenie napadnutého rozsudku si v plnom rozsahu osvojil.⁸⁸ Krajský súd Nitra uviedol : „*V danej veci je úplne irelevantné, že obžalovaná si na svoje náklady dala vypracovať samostatný znalecký posudok. Podstata zavinenia obžalovanej spočíva v tom, že táto neuposlúchla príkaz súdu tým, že neumožnila súdom určenému znalcovi, riadne pribratému do konania, vykonanie tvaru miestnej ohliadky nehnuteľností.*“⁸⁹ Na návrh krajského prokurátora uznesením Krajský súd Nitra rozhodol podľa § 319 Trestného poriadku o zamietnutí odvolania obžalovanej kvôli jeho nedôvodnosti.

Na tomto prípade je ukázkovo odzrkadlená potreba trestného činu pohrdania súdom v právnom poriadku Slovenskej republiky. Jednoznačne v tejto právnej veci išlo o neodôvodnené priet'ahy zo strany odsúdenej a jej záujem zabrániť ohliadke nehnuteľností vo svojom osobnom záujme.

⁸⁷ Zákon č. 301/2005 Z.z Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

⁸⁸ Uznesenie Krajského súdu Nitra zo dňa 20.5.2014 sp.zn. 4To/16/2014

⁸⁹ Uznesenie Krajského súdu Nitra zo dňa 20.5.2014 sp.zn. 4To/16/2014

Trestný čin pohrdania súdom predstavuje jednu z možností zákonného donútenia smerujúceho, či už k zabezpečeniu súčinnosti osôb (účastníkov konania, svedkov) v súdnych konaniach alebo k ich slušnému správaniu sa voči súdu. V § 3 TP je upravená povinnosť štátnych orgánov, vyšších územných celkov, obcí, právnických osôb a fyzických osôb poskytovať súčinnosť orgánom činným v trestnom konaní a súdom pri plnení ich úloh. Všetky zainteresované fyzické a právnické osoby musia vyjsť v ústrety a poskytovať informácie orgánom činným v trestnom konaní a súdom. Zásada súčinnosti úzko súvisí so zásadou hospodárnosti a rýchlosti konania a napomáha k jej uplatneniu. Obidve zásady apelujú na zabránenie zbytočných prietahov v konaní. Zo samotnej Ústavy SR z čl. 48 vyplýva právo každého na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V odôvodnení nálezu Ústavný súd konštatoval : *„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu.“*⁹⁰ V uvedenom náleze Ústavný súd tiež tvrdí, že aj nečinnosť súdu bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka je potrebné považovať za zbytočný prietah v konaní v zmysle čl. 48 ods.2 Ústavy.

Súd si vynucuje súčinnosť osôb prostredníctvom súdnych príkazov, ktoré sú buď v písomnej podobe (písomné predvolanie, príkaz na vykonanie určitého úkonu, zdržanie sa určitého konania) alebo v ústnej podobe na súdnom pojednávaní. V prípade neuposlušnosti príkazov zo strany povinnej osoby súd používa na vynútenie súčinnosti poriadkovú pokutu, na ktorej uloženie musí byť povinná osoba dopredu upozornená. Najprísnejším donucovacím prostriedkom súdu je vyhodnotenie konania povinnej osoby ako prečin pohrdania súdom. Uloženie poriadkovej pokuty nie je podmienkou naplnenia skutkovej podstaty tohto prečinu. Všetko závisí od miery závažnosti konania povinnej osoby a jej vplyvu na výsledku prešetrovanej veci orgánmi činnými v trestnom konaní alebo súdom, a tiež spôsobeným následkom. V právnej praxi sa často vyskytujú prípady, kedy sa svedkovia odmietajú dostaviť na predvolanie pred súd a ich svedecká výpoveď je pre vyriešenie veci kľúčová. V takomto prípade samozrejme, pokiaľ bol svedok predvolaný riadne a včas pripadá do úvahy, okrem uloženia poriadkovej pokuty aj inštitút predvedenia orgánmi Policajného zboru. Pokiaľ by sa osoba, ktorá je predvolaná ako

⁹⁰ Nález Ústavného súdu zo dňa 13.12.2006 III. US 267/06-39

svedok odmietala dostaviť na pojednávanie z dôvodu, že sa za svedka nepovažuje a takáto osoba sama zhodnotí situáciu, že by svojou výpoveďou neprispela k objasneniu prejednávanej veci, tak aj s takýmto prípadom sa sudy už stretli a vyhodnotili takéto tvrdenia za irelevantné. Povinnosť dostaviť sa na predvolanie orgánmi činnými v trestnom konaní a súdu, vypovedať ako svedok o trestnom čine, o páchatelovi, alebo okolnostiach dôležitých pre trestné konanie vyplýva priamo z Trestného poriadku.

Trestný poriadok nedáva svedkovi oprávnenie posudzovať, či je alebo nie je svedkom s prihliadnutím nato, či má jeho výpoveď spôsobilosť napomôcť náležitému objasneniu prejednávanej veci. Svedkovi nie je daná možnosť subjektívne posudzovať odôvodnenosť jeho predvolania na súd. Pokiaľ by takúto možnosť mal, mohlo by dôjsť k mareniu trestného konania a kazilo by to jeho účel náležitého zistenia trestného činu a potrestania páchatel'ov.⁹¹ Súd spravidla v praxi najskôr svedka predvolá, v prípade nedostavenia sa predvolanie zopakuje. Samozrejme, vždy ho musí upozorniť na následky nedostavenia sa, a až tak uloží poriadkovú pokutu a upovedomí svedka o možnosti trestného stíhania za trestný čin pohrdania súdom. Keďže sa pre naplnenie objektívnej stránky vyžaduje opakované konanie k nedostaveniu sa musí dôjsť minimálne dva krát. Potom je na zvážení súdu a samozrejme na nutnosti a potrebe vypočutia svedka otázkou, či súd uloží ďalšiu pokutu alebo podá trestné oznámenie. Čo sa týka dostatočného ospravedlnenia, môže byť vykonané aj telefonicky, no písomne musí byť preukázaný dôvod nedostavenia sa, k čomu súd svedka alebo predvolanú osobu vyzve.

⁹¹ Rozsudok Okresného súdu Komárno zo dňa 13.12.2013 sp.zn. 1T/13/2012

4 KOMPARÁCIA TRESTNÉHO ČINU POHRDANIA SÚDOM S ČESKOU REPUBLIKOU

Obdobne ako v Slovenskej republike aj v Českej republike bola právna úprava trestného práva hmotného obsiahnutá v Trestnom zákone č. 140/1961Sb., ktorý ČR prevzala po rozpade ČSFR. Podľa novely 557/1991 Sb., ktorou bol zavedený trestný čin pohrdania súdom bolo znenie § 169b rovnaké ako v SR. Novelou 209/1993 Sb. účinnou od 1.1.1994 bola skutková podstata TČPS rozšírená. Trestný čin pohrdania súdom (III. Hlava osobitnej časti, šiesty oddiel: iné rušenia činnosti štátnych orgánov) § 169b zákona bol v znení : *„Kto opakovane závažným spôsobom ruší pojednávanie súdu, alebo kto sa opakovane pri takomto pojednávaní k súdu chová urážlivo alebo súd znevažuje alebo kto opakovane pojednávanie súdu zmari, bude potrestaný odňatím slobody až na dva roku alebo peňažným trestom. „*

V roku 2009 bol prijatý nový Trestný zákoník č. 40/2009 Sb. , v znení zák.č. 306/2009 Sb. s účinnosťou od 1.1.2010. Nový Trestný zákonník bol výsledkom takmer dvadsať ročných rekodifikačných prác a po 48 rokoch nahradil starý trestný zákon. Rekodifikácia trestného práva hmotného v ČR je odborníkmi považovaná za rekodifikáciu čiastočnú a polovičnú. Rekodifikácia si vyžiadala takéto prívlastky z dôvodu, že k prijatiu nového Trestného poriadku nedošlo, čím je narušená zásada realizácie trestného práva hmotného pomocou trestného práva procesného. V porovnaní so SR, v roku 2005 boli súčasne prijaté nové trestné kódexy, čím došlo k úplnej rekodifikácii ako trestného práva hmotného, tak aj trestného práva procesného, ktoré predstavujú nerozlučný celok.

Podľa nového zákona sa TČPS začlenil do X. hlavy, osobitnej časti, štvrtý diel s názvom iné rušenie činností orgánu verejnej moci. Znenie § 336 :

„ Kto opakovane

- a) Závažným spôsobom ruší pojednávanie súdu*
- b) Pri takomto pojednávaní sa k súdu chová urážlivo alebo súd znevažuje, alebo*
- c) Bez dostatočného ospravedlnenia neuposlúchne príkaz alebo výzvu súdu alebo pojednávanie súdu zmari*

bude potrestaný odňatím slobody až na dva roku alebo prepadnutím veci alebo inej majetkovej hodnoty.“⁹²Takéto znenie tohto ustanovenia malo účinnosť od 1.1.2010 do 31.5.2015. Zákonom č. 86/2015 Sb. bolo zo skutkovej podstaty trestného činu vypustená sankcia inej majetkovej hodnoty.

Pre trestnosť činu sa vyžaduje vek a pričetnosť vid'. II. kapitola. Trestnoprávna úprava v ČR vyžaduje pre trestnú zodpovednosť prekročenie vekovej hranice 15 roku života. V pôvodne prijatom novom Trestnom zákone č. 40/2009 Sb. bola táto hranica stanovená na 14 rok veku osoby, no do nadobudnutia účinnosti zákona bola zmenená zák. 306/2009 Sb. Na rozdiel od TZ SR, ktorý upravuje len negatívne vymedzenie pričetnosti – nepríčetnosť v ČR prijatím nového TrZ. bola do neho okrem nepríčetnosti zahrnutá zmenšená pričetnosť (§ 27: „*Kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu mal podstatne zníženú schopnosť rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, je zmenšene pričetný.*“⁹³) Zmenšená pričetnosť nie je stav úplnej absencie rozpoznacej schopnosti alebo ovládacej schopnosti. Kritéria pre zmenšenú pričetnosť sú rovnaké ako pre nepríčetnosť, no miernejšej intenzity. Zmenšená pričetnosť nevyklučuje trestnú zodpovednosť páchatel'a, ale umožňuje použiť t.z. zvláštny postup voči páchatel'ovi. Zmenšená pričetnosť sa berie do úvahy pri hodnotení povahy a závažnosti trestného činu, ale sama o sebe sa nepovažuje za poľahčujúcu okolnosť. Môže mať za následok uloženie miernejšieho trestu, no nie je to pravidlom .

Tak ako aj podľa TZ SR , aj v ČR je cieľom právnej úpravy TČPS ochrana autority a vážnosti súdu a dôstojnosť súdnych pojednávaní. Výklad totožných pojmov ustanovenia § 336 TrZ ČR voči zneniu ustanovenia TČPS v SR je obdobný. Ustanovenie § 336 TrZ ČR má taktiež tri alternatívy konania, ktorým môže byť tento trestný čin spáchaný. Písmená a) a b) sú od slova do slova rovnaké , ale v rámci alternatívy písmena c) TrZ ČR je objektívna stránka doplnená o zmarenie pojednávania súdu.

Pod pojmom zmarenie pojednávania sa rozumie, že súd nemohol kvôli konaniu páchatel'a vo veci rozhodnúť, alebo vykonať úkony, ktoré zamýšľal. Môže sa jednať o aktívne konanie napr. neprístojné chovanie páchatel'a, kvôli ktorému súd nemohol v pojednávaní pokračovať, alebo môže ísť aj o opomenutie konania napr. nedostavenie sa na pojednávanie aj napriek riadnemu a včasnemu predvolaniu. Zmarením pojednávania sa

⁹² Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník v znení neskorších predpisov

⁹³ Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník v znení neskorších predpisov

nedosiahne jeho účel, ktorým je rýchle prejednanie veci a následne vydanie rozhodnutia.

⁹⁴Zmarenie pojednávania má za následok jeho odročenie, resp. presunutie termínu konania pojednávania. V rámci písmena c) je rozdiel aj v tom, že oproti úprave v SR, kde sa za TČPS považuje neuposlušnutie príkazu súdu alebo predvolania v ČR ide o neuposlušnutie príkazu súdu alebo výzvy súdu. Výzvou súdu sa rozumie napr. predloženie listiny alebo vypracovanie posudku. V zmysle právnej úpravy v SR sa pod pojmom príkaz súdu chápu aj výzvy súdu. Nerešpektovanie príkazov súdu nemusí mať vždy za následok zmarenie pojednávania, ale môže dôjsť k jeho odročeniu a predlžovaniu trestného konania. Napríklad v prípade, že sa svedok nemôže z dôležitých dôvodov dostaviť na predvolanie, z ktorých sa riadne a včas ospravedlní a požiada o odročenie pojednávania, tak sa tým nezmarí konkrétne pojednávanie.

Taktiež platí znak opakovanosti konania, no na rozdiel od právnej úpravy v SR sa nevyžaduje predchádzajúce upozornenie.

Avšak aj keď potreba predchádzajúceho upozornenia priamo v znení ustanovenia nefiguruje, je z neho možné vyvodit', že páchatel' by mal byť upozornený na závažnosť svojho predchádzajúceho konania. Predchádzajúce použitie miernejšieho opatrenia nie je potrebné na naplnenie objektívnej stránky.⁹⁵ Pri znaku neuposlušnutia príkazu súdu sa nepokladá za dôležité, či konaním došlo k zmareniu pojednávania alebo nie.

Z judikatúry súdov ČR

R č. 54/1994 Sb. rozh. tr. : Odopieranie svedeckej výpovede svedkom, ktorý nespĺňa dôvody zákazu výsluchu (§ 99 ods.1, 2 zák. č. 141/1961 Sb.) a ani podmienky na odopretie výpovede (§ 100 ods.1, 2 zák.č. 141/1961 Sb.) môže byť postihnuté poriadkovou pokutou.⁹⁶ „*Takéto opakované odopretie vypovedať môže byť, pokiaľ je vyjadrením nedôvery svedka v spravodlivé rozhodnutie súdu, urážlivým chovaním voči súdu v zmysle..... § 336 TrZ.*“⁹⁷

⁹⁴ ŠÁMAL, P. a kol. : *Trestní zákoník edice velkého komentáře*. Praha : C.H.Beck, 2009, s. 2906

⁹⁵ ŠÁMAL, P. a kol. : *Trestní zákoník edice velkého komentáře*. Praha : C.H.Beck, 2009, s. 2906

⁹⁶ Pozri § 66 zák.č. 141/1961 Sb. Trestní řád v znení neskorších predpisov

⁹⁷ GŘIVNA, T. : *Trestní právo hmotné judikatura k obecné i zvláštní části*. Praha : WoltersKluwer ČR, 2010, s. 272

K rušivému konaniu alebo urážlivému a znevažujúcemu správaniu voči súdu musí dôjsť opakovane. Opakovane sa rozumie, ak k takémuto nepriaznivému konaniu dôjde minimálne dva krát, a to aj v priebehu jedného pojednávania.

Nato aby došlo k opakovanému rušivému konaniu sa nevyžaduje medzi jednotlivými nevhodnými konaniami časový odstup resp. žiadne prerušenie medzi prvým a v poradí ďalším útokom. Naproti tomu pri zmarení pojednávania znak opakovanosti je uplatnený vtedy, keď páchatel' zmarí minimálne dve pojednávania. Je vylúčené aby bolo viac krát zmarené jedno súdne pojednávanie.⁹⁸

„Rušenie, či znevažovanie súdu sa môže diať skutkom, literárnym prejavom, či verbálne, ďalej potom v opakovanom zmarení pojednávania súdu.“⁹⁹

Pojem urážlivé správanie a znevažovanie súdu môže mať rôzne podoby, či podobu nadávok, vulgarizmov a iných verbálnych prejavov. V demokratickej spoločnosti platí zásada práva na slobodný prejav, t. z. každý sa môže vyjadrovať k veciam verejným a spraviť si o nich svoj názor, ktorý môže otvorene prezentovať. Otázne je, kedy je možné prejav osoby považovať za urážlivý alebo znevažujúci voči súdu. Vecou verejnou sa rozumejú agendy štátnych inštitúcií, činnosti osôb pôsobiacich vo verejnom živote (politikov, úradníkov, sudcov, advokátov), umenie, veci showbiznisu a všetko, čo púta pozornosť verejnosti. Veci verejné môžu byť verejne posudzované. V prípade kritiky výkonu verejných záležitostí prostredníctvom verejne pôsobiacich osôb ide o dovolenú kritiku. Sloboda prejavu môže byť obmedzená len v rámci kritiky, ktorá nie je postavená na dobrej viere a férovosti. Za nedovolený prejav sa sám o sebe nepovažuje hodnotiaci názor osoby, ktorý by bol tvrdšej povahy, alebo by bol prehnaný. Kritika vecí verejných, ktorej chýba vecný základ a odôvodnenosť už nie je kritikou dovolenou, lebo sa odkláňa od férového prejavu. Prejav sa má hodnotiť v celistvosti a nie len jeho útržky alebo jednotlivé vety. Iba v prípadoch spoločensky škodlivých je možné uplatňovať trestnú zodpovednosť, a to len ak spoločensky škodlivé konanie dosiahne určitý vyšší stupeň.¹⁰⁰

V TZ SR sú v osobitnej časti pri jednotlivých skutkových podstatách uložené len trestné sadzby trestu odňatia slobody, na druhej strane v TrZ ČR ako je možné vidieť aj pri TČPS v skutkovej podstate je stanovená nie len trestná sadzba odňatia slobody, ale aj trest

⁹⁸ Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 11 Tdo 461/2005 zo dňa 28.4.2005

⁹⁹ FRYŠTÁK, M. a kol. : *Trestní právo hmotné (zvláštní část)*. Ostrava : KEY Publishing, 2015, s. 135

¹⁰⁰ Nález Ústavného súdu ČR sp.zn. IV. ÚS 23/05 zo dňa 17.7.2007

prepadnutia veci. Trest prepadnutia veci a inej majetkovej hodnoty je upravený v § 70 TrZ ČR :

„ (1) Súd môže uložiť trest prepadnutia veci alebo inej majetkovej hodnoty,

a) ktorá bola použitá k spáchaniu trestného činu,

b) ktorá bola k spáchaniu trestného činu určená

c) ktorú páchatel' získal trestným činom alebo ako odmenu zaň, alebo

d) ktorú páchatel', iba z časti ponúkol za vec alebo inú majetkovú hodnotu uvedenú pod písmenom c), pokiaľ hodnota veci alebo inej majetkovej hodnoty uvedené pod písmenom c) nie je vo vzťahu k hodnote ponúknutej veci alebo inej majetkovej hodnote zanedbateľná.“¹⁰¹

Ide o trest majetkovej povahy, ktorý postihuje majetok vo vlastníctve páchatel'a. Tiež môže ísť o veci, ku ktorým nemá páchatel' vlastnícke právo ale len právo obdobné vlastníckemu v tom prípade ide o iné majetkové hodnoty. Účelom tohto trestu je zabrániť páchatel'ovi v ďalšom protiprávnom konaní, a to práve tým, že sa mu takáto vec odníme. Podstatou trestu je odobratie vlastníckeho alebo obdobného práva páchatel'ovi na základe rozhodnutia súdu a jeho prepadnutie v prospech štátu. Novelou TČPS č. 86/2015 Sb. bolo vylúčené zo skutkovej podstaty prepadnutie inej majetkovej hodnoty, t.z., že bola vylúčená možnosť prepadnutia vecí, ku ktorým mal páchatel' len obdobné právo a nie právo vlastnícke. TrZ ČR umožňuje na rozdiel od TZ SR uložiť popri treste prepadnutia veci aj trest prepadnutia majetku, a to práve vtedy, ak sa trest prepadnutia majetku týka len časti majetku páchatel'a.¹⁰²

¹⁰¹ Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník v znení neskorších predpisov

¹⁰² Pozri § 66 ods. 3 zák. č. 40/2009 Sb Trestní zákoník v znení neskorších predpisov

ZÁVER

K zavedeniu trestného činu pohrdania súdom došlo novelou č. 557/1991 Zb. z 11. Decembra 1991, ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon, platný ešte od čias bývalej ČSSR. Skutková podstata trestného činu pohrdania súdom bola až do súčasnosti zmenená len dva krát a tieto zmeny podstatu tohto trestného činu od jeho zavedenia nezmenili. Od prijatia nového a v súčasnosti účinného Trestného zákona č. 300/2005 Zb. bola prevzatá právna úprava tohto trestného činu v podobe novely č. 421/2002 Zb. a sankcia bola zmenená tak, že bol zo skutkovej podstaty vylúčený peňažný trest a zostal len trest odňatia slobody. Vývoj trestného práva nemal veľký dopad na zmenu skutkovej podstaty tohto trestného činu, čo predstavuje veľké pozitívum pri ochrane autority a vážnosti súdu.

Trestný čin pohrdania súdom spadá pod VIII. hlavu osobitnej časti Trestného zákona (č. 300/2005 Z.z.) trestné činy proti poriadku vo verejných veciach. „ *Vecou verejnou sa rozumejú agendy štátnych inštitúcií, činnosti osôb pôsobiacich vo verejnom živote (politikov, úradníkov, sudcov, advokátov), umenie, veci showbiznisu a všetko, čo púta pozornosť verejnosti.*“ Na účely ustanovenia § 343 Trestného zákona, v ktorom je upravený trestný čin pohrdania súdom sa vecou verejnou rozumejú veci týkajúce sa činnosti sudcov a súdu ako takého.

Objektívna stránka tohto trestného činu spočíva v opakovanom konaní páchatel'a, ktorým páchatel' ruší pojednávanie súdu, správa sa k súdu urážlivo alebo súd znevažuje, alebo k naplneniu objektívnej stránky môže dôjsť aj neuposlúchnutím výzvy alebo predvolania súdu. Základnými atribútmi, ktoré zakladajú trestnú zodpovednosť fyzických osôb za tento trestný čin je opakovanosť protiprávneho konania, miesto kde k protiprávnemu konaniu má dôjsť (na súde) , vyššia miera závažnosti takéhoto konania ako nepatrná a predchádzajúce upozornenie zo strany súdu.

Subjektom trestného činu pohrdania súdom môže byť ktorákoľvek osoba, ktorá spĺňa podmienky trestnej zodpovednosti, ktorými sú vek a príčetnosť. Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

Protiprávne konanie, ktoré má naplniť znaky trestného činu pohrdania súdom sa môže považovať za trestné len v tom prípade, ak ide o konanie spoločensky škodlivé t.z., len ak takýmto konaním je zmarený účel pojednávania a spôsobené zbytočné prieťahy v konaní.

V demokratickej spoločnosti je prvoradé udržiavať poriadok a spravodlivosť vo veciach verejne prospešných pre každého občana. Do kompetencie súdov patrí udržiavať poriadok v spoločnosti a dbať o spravodlivé prejednanie vecí. Práve z tohto pohľadu je možné vidieť zmysel a potrebu trestného činu pohľadania súdom v právnom poriadku Slovenskej republiky, pretože jeho účelom je ochraňovať vážnosť a autoritu súdov. Je dôležité sa zamyslieť nad tým, kam by naša spoločnosť spela, ak by tento trestný čin v našom Trestnom zákone neexistoval.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Knižné publikácie

- ČENTÉŠ, J. a kol.: *Trestný zákon (veľký komentár)*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2013. 880 s. ISBN 9788081550201
- ČIČ, M. a kol. : *Československé trestné právo*. Bratislava : OBZOR, 1983, 262 s. ISBN neuvedené
- FRYŠTÁK, M. a kol. : *Trestní právo hmotné (zvláštní část)*. Ostrava : KEY Publishing, 2015, 195 s. ISBN 9788074182259
- GRIVNA, T. : *Trestní právo hmotné judikatura k obecné i zvláštní části*. Praha : WoltersKluwer ČR, 2010, 312 s. ISBN 9788073575090
- IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 607 s. ISBN 8080780846
- IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné (všeobecná časť)*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, 530 s. ISBN 8080780994
- IVOR, J., ZÁHORA, J. : *Základy rekonštitúovaného trestného práva*. Bratislava: APZ Bratislava, 2005. 156 s. ISBN 9788080543587
- KLIMO, J., SIVÁK, F. : *Dejiny štátu a práva na území ČSSR*. Bratislava : Právnická fakulta UK, 1978, 166 s. ISBN neuvedené
- KOLESÁR, J. : *Sankcie v trestnom práve*. Prievidza: Citocom, 2010, 219 s. ISBN 9788089433025
- KORGO, D. a kol. : *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2013, 439 s. ISBN 9788073804329
- MADLIAK, J. a kol. : *Trestné právo hmotné I. (všeobecná časť)*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2015, 458 s. ISBN 9788055708003
- MAŠĽANYOVÁ, D. a kol.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2011. 496 s. ISBN 9788073803384
- MENCEROVÁ, I., TOBIÁŠOVÁ, L., TURAYOVÁ, Y. a kol.: *Trestné právo hmotné (osobitná časť)*. Šamorín: Heuréka, 2014. 389 s. ISBN 9788089122967
- MOSNÝ, P., HUBENÁK, L. : *Dejiny štátu a práva na Slovensku*. Košice : Právnická fakulta UPJŠ, 2008, 374 s. ISBN 9788089346028
- SKALOŠ, M. : *Slovenské a československé dejiny štátu a práva v rokoch 1945-1989*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB, 2011, 426 s. ISBN 9788055701561

- STIFFEL,H., KOČICA,J.: *Trestný zákon (stručný komentár)*. Bratislava: MANZ,1997. 509 s. ISBN 8085719118
- STIFFEL,H., TOMAN,P., SAMÁŠ,O.: *Trestný zákon (stručný komentár)*. Bratislava: IURA EDITION,2010. 938 s. ISBN 9788080783709
- ŠÁMAL, P. a kol. : *Trestní zákoník edice velkékomentáře*. Praha : C.H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 9788074001093

Zákony

- Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon
- Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok
- Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok
- Zákon č. 141/1961 Sb. Trestní řád
- Zákon č. 40/2009 Sb. Trestný zákonník

Internetové zdroje

- www.gjar-po.sk
- www.slovensko.sk
- www.paneurouni.com
- www.zakonypreludi.sk
- www.lt.justice.gov.sk/
- www.akmv.sk

Judikatúra

- Rozsudok Okresného súdu Nové Zámky sp.zn. 2T/84/2013
- Uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sp. zn. I. ÚS 191/92
- Dôvodová správa k zákonu č. 421/2002 Z.z.
- Dôvodová správa k zákonu č. 300/2005 Z.z.
- Uznesenie Najvyššieho súdu sp.zn. 5 Ndt 10/2011
- Rozsudok Okresného súdu Komárno sp.zn. 1T/13/2012
- Nález Ústavného súdu III. US 267/06-39

- Uznesenie Krajského súdu Nitra sp.zn. 4To/16/2014
- Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 11 Tdo 461/2005
- Nález Ústavného súdu ČR sp.zn. IV. ÚS 23/05
- Judikát Jtk 8/2013 Krajského súdu Žilina